

**LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ ALAN
ÖĞRENCİLERİN TURİZM ALGISI VE
BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**2024
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**

Ferdi ÇUFALI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nurettin AYZ**

**LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN TURİZM
ALGISI VE BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Ferdi ÇUFALI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nurettin AYAZ**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

KARABÜK

Haziran, 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	4
ÖNSÖZ	5
ÖZ.....	6
ABSTRACT.....	7
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	8
ARCHIVE RECORD INFORMATION	9
KISALTMALAR	10
ARAŞTIRMANIN KONUSU	11
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	11
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM	12
EVREN VE ÖRNEKLEM	14
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	14
GİRİŞ.....	15
1. BİRİNCİ BÖLÜM.....	16
EĞİTİM, TURİZM EĞİTİMİ, TURİZM EĞİTİMİNİN ÖNEMİ	16
1.1. Eğitim	16
1.2. Turizm Eğitimi	17
1.3. Turizm Eğitiminin Önemi	19
1.4. Turizm Eğitimi Araştırmaları	21
2. İKİNCİ BÖLÜM	25
TURİZM EĞİTİMİ ALGISI, BEKLENTİSİ VE MEMNUNİYETİ.....	25
2.1. Turizm Eğitimi Algısı	25

2.2. Turizm Eğitimi Beklentisi	26
2.3. Turizm Eğitimi Memnuniyeti	28
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	30
TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN TURİZM ALGISI VE BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	30
3.1. Araştırma Alanı.....	30
3.2. Araştırma Verilerinin Analizi	30
3.3.Turizm Eğitimi Algısına İlişkin Faktör Analizi	33
3.4.Turizm Eğitimi Beklentisine İlişkin Faktör Analizi	34
3.5. Araştırma Katılımcılarına İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler	36
3.6. Turizm Eğitimi Algısının Tanımlayıcı Özelliklerle Karşılaştırılması.....	38
3.7. Turizm Eğitimi Beklentisinin Tanımlayıcı Özelliklerle Karşılaştırılması. 41	
3.8. Turizm Eğitimi Memnuniyeti Algı Skorları	44
3.9. Turizm Eğitim Algısı ve Beklentisi İlişkisine Yönelik Korelasyon Analizi 46	
3.10. Araştırma Hipotez Testi Sonuçları ve Genel Değerlendirme	47
SONUÇ	49
KAYNAKÇA.....	52
TABLolar LİSTESİ	60
ŞEKİLLER LİSTESİ	61
EKLER	62
Ek 1. Anket Formu	62
Ek 2. Etik Kurulu Kararı.....	65
Ek 3. Evren İçin Örneklem Büyüklüğü Tablosu	66
ÖZGEÇMİŞ	67

TEZ ONAY SAYFASI

Ferdi ÇUFALI tarafından hazırlanan “LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN TURİZM ALGISI VE BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Nurettin AYAZ

.....

Tez Danışmanı, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 12.06.2024

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Nurettin AYAZ (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Hasan LÖK (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Ali İNANIR (MAKÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı : Ferdi ÇUFALI

İmza :

ÖNSÖZ

Turizm endüstrisinde artan rekabet ortamında müşteri memnuniyetini en yüksek düzeye ulaştırabilmek için temel önceliklerde ilk sırada turizm eğitimi almış nitelikli çalışanlar yer almaktadır. Bu kapsamda dünyada turizm ve otelcilik programlarına odaklanan üniversite sayılarında göreceli artış yaşanmaktadır.

Turizm eğitimi, insan kaynağını turizm işletmelerine hazırlamak için geliştirilmiş bir sistem olup çoğunlukla eğitim müfredat ve modülleri endüstriyel ihtiyaçlarla ilişkilendirilmektedir. Bununla birlikte turizm eğitimi almaya odaklanan bireylerin algı ve beklentilerinin de turizm eğitiminin kalitesini şekillendirdiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada, lisans düzeyinde turizm işletmeciliği, gastronomi ve mutfak sanatları, turizm rehberliği ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde eğitim almakta olan öğrencilerin turizm algısı ve beklentilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlara, sektörel işletmelere ve turizm politikası düzenleyicilerine destek olabileceğini düşünmekteyim.

Tez çalışmam sürecinde yönlendirici ve teşvik edici yönüyle desteğini esirgemeyen başta tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Nurettin AYAZ olmak üzere tez jüri üyelerim olan, Sayın Doç. Dr. Hasan LÖK ve Sayın Doç. Dr. Ali İNANIR hocalarıma, fakülteye ilk başladığım andan itibaren akademiye birlikte keşfettiğimiz arkadaşım olan Sayın Emre Can ORANLI'ya, beni hayata hazırlayan canım babama ve bana insan olabilmeyi öğreten canım anneme sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu tezi; Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK, kahraman silah arkadaşları, şehitlerimiz, gazilerimiz ve Büyük Türk Milleti'ne ithaf ediyorum.

ÖZ

Dünya genelinde turizm yönünde öne çıkmış olan ülkeler arasında nitelikli personel ihtiyacına yönelik ana sorunlar çok benzerlik göstermektedir. Bu sorunlar; düşük ücret, yüksek mevsimsellik, yüksek personel devir hızı, beceri eksiklikleri ve kayıt dışı istihdam olarak sıralanmaktadır. Bu durumlar her geçen gün sektörde nitelikli personeli ihtiyacını artırmaktadır.

Bu araştırmada lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan ve gelecekte turizm işletmeleri için potansiyel adaylar olarak kabul edilen öğrencilerin almakta oldukları turizm eğitime yönelik algı ve beklentilerine odaklanılmış, turizm eğitimi algısı ile turizm eğitimi beklentisi arasındaki ilişkinin test edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında 368 öğrenciye 2023-2024 öğretim yılı Bahar döneminde anket uygulanmıştır. Anket verilerinin analizi sonucunda öğrencilerin turizm eğitimi algısını mesleki (iş güvencesi, diğer işlere göre saygınlık, cinsiyet ayrımcılığın olmaması, yasak hakların yeterliliği) ve öznel (sosyal ilişkilerin yüksek olduğu bir meslek, yeni insanlarla tanışma keyfi, eğlenceli çalışma) olmak üzere iki alt boyut ile turizm eğitimi beklentisini ise çalışma niyeti-kariyer (uzun yıllar sektörde çalışma isteği, sektörde yönetici pozisyonuna kadar yükselme, sektöründe çalıştığında mutlu olacağına inanma, turizm sektöründe kendi işimi kurma) ve kişisel gelişim (kişisel iletişim becerisi artırma inancı, yabancı dil öğrenme imkanı, yeni insanlarla tanışma fırsatı, uluslararası istihdam fırsatı, sıradanlıktan uzaklaşma fırsatı) yönüyle yaklaştıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi; Turizm Eğitimi Algısı; Turizm Eğitimi Beklentisi; Karabük

ABSTRACT

The main problems related to the need for qualified personnel are very similar among the countries that have become prominent in tourism across the world. These problems include low wages, high seasonality, high staff turnover, skills shortages and informal employment. These situations increase the need for qualified personnel in the sector day by day.

This study focuses on the perceptions and expectations of students, who are currently studying tourism at undergraduate level and who are considered as potential candidates for tourism enterprises in the future, regarding the tourism education they are receiving, and aims to test the relationship between the perception of tourism education and the expectation of tourism education. Within the scope of the research, 368 students were surveyed in the Spring semester of the 2023-2024 academic year. As a result of the analysis of the survey data, the students' perception of tourism education was analyzed in two sub-dimensions: professional (job security, prestige compared to other jobs, lack of gender discrimination, adequacy of prohibited rights) and subjective (a profession with high social relations, the pleasure of meeting new people, fun work), and the expectation of tourism education in two sub-dimensions: work intention-career (the desire to work in the sector for many years, (rising to a managerial position in the sector, believing that they will be happy working in the sector, starting their own business in the tourism sector) and personal development (belief in increasing personal communication skills, opportunity to learn a foreign language, opportunity to meet new people, opportunity for international employment, opportunity to get away from the ordinary).

Keywords: Tourism Education; Perception of Tourism Education; Expectation of Tourism Education; Karabük

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Algısı ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma
Tezin Yazarı	Ferdi ÇUFALI
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Nurettin AYAZ
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	12.06.2024
Tezin Alanı	Turizm İşletmeciliği
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	67
Anahtar Kelimeler	Turizm Eğitimi; Turizm Eğitimi Algısı; Turizm Eğitimi Beklentisi; Karabük

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	A Study on Tourism Perception and Expectations of Undergraduate Tourism Students
Author of the Thesis	Ferdi ÇUFALI
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Nurettin AYAZ
Status of the Thesis	Master of Tourism Management
Date of the Thesis	12.06.2024
Field of the Thesis	Department of Tourism Management
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	67
Keywords	Tourism Education; Perception of Tourism Education; Expectation of Tourism Education; Karabük

KISALTMALAR

s.s.	: Standart Sapma
$\bar{x}$	: Aritmetik Ortalama
TDK	: Türk Dil Kurumu
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNWTO	: Dünya Turizm Örgütü

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Çok fazla sayıda hizmet sunan işletmenin varlığı ve iletişim araçları ile bütünleşen dinamik yapısıyla turizm sektöründe her geçen gün rekabet ve pazar koşulları zorlaşmakta ve yeni stratejilere odaklanılması beklenmektedir (İçöz, 2001). Dünya Turizm Örgütü'ne göre bu stratejilerden bir tanesini turizm eğitimi oluşturmakta ve turizm sektöründe müşteri memnuniyeti sağlanması ve rekabet gücünün artırılması için turizm eğitimi oldukça önemli bir çalışma alanı olarak görülmektedir (Ayikoru vd., 2009). Turizm olayı ve ekonomisinin halka benimsetilmesi ve turizm hizmetleri konusunda bilgili, nitelikli işgören ve yönetici yetiştirilmesine yönelik tüm çalışmalar turizm eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir (Sezgin, 2001). Aynı zamanda turizm eğitimine yönelik ortak bir politika oluşturulması sürecinde her paydaştan katkı beklenmektedir (Mayaka ve Akama, 2007).

Bu tez çalışmasında Karabük Üniversitesi özelinde lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algı ve beklentilerine odaklanılmakta ve turizm eğitim memnuniyeti konu edinilmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Ekonomik büyüme sağlama ve yoksulluğu azaltma yönüyle turizm; ulusal ve uluslararası düzeyde özenilen ve teşvik edilen önemli sektörlerden biri olarak görülmektedir (Baker, 2008). Bu bağlamda turizm eğitimi; insan sevgisi, hoşgörü ve insanın insana doğrudan hizmet etmesine yönelik bilgi ve beceri kazandıran bir disiplin olarak öne çıkartılmaktadır (Gürdal, 2002). Turizm eğitiminin kişiler arası diyalogu artırma, kültürel mirası koruma ve kültürel farkındalığı arttırmadaki önemi tartışılmaktadır (Bethencourt ve Morillo, 2010). Emek yoğun hizmet ağırlıklı bir sektör olarak kabul gören turizmde kaliteli hizmet sunabilme ve yoğun rekabet ortamında mücadele için nitelikli personele dikkat çekilmektedir (Zagonari, 2009). Turizm eğitimi, mesleki eğitimin önemli bir alt bileşeni olup her geçen gün artan seyahat etme eğilimi, turist sayısı ve sektörünün genişleyen yapısı ile önem kazanmaktadır (Ayaz, 2015).

Bu çalışmada lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algı ve beklentilerinin öğrenilmesi ve turizm eğitimi algısı ile beklentisi arasındaki ilişkin test edilerek turizm eğitimi sürecine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

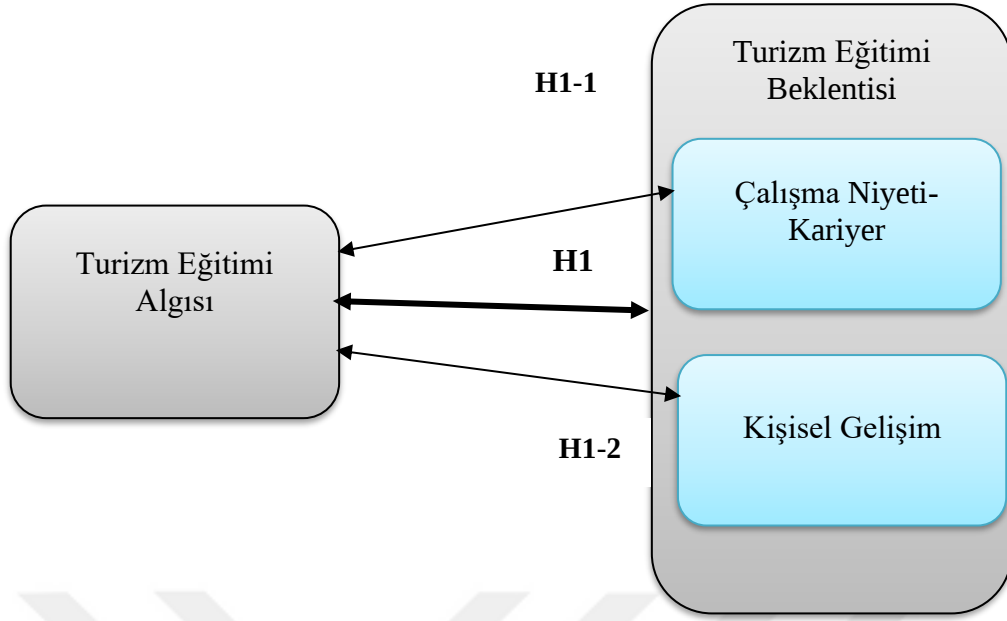
Bu çalışma, Karabük Üniversitesi özelinde lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algı ve beklentileri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik nicel ve betimsel bir bilimsel araştırmadır. Araştırmanın birincil verileri Akış Roney ve Öztin (2007), Akyol ve arkadaşları (2018) ile Kocaman ve Kuybu Rol (2020) tarafından yapılan çalışmaları baz alınarak oluşturulan soru havuzundan akademisyen görüşünde hazırlanan ölçekten elde edilmiştir (Ek-1) Ölçek; kişisel bilgiler, turizm eğitimi algısı ve turizm eğitimi beklentisi olmak üzere üç bölüm olarak tasarlanmıştır.

Ölçeğin kişisel bilgiler bölümünde katılımcıların cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, ailenin aylık gelir durumu, ailenin yaşadığı bölge, turizm eğitimi seçmede en önemli neden ve turizm eğitimi memnuniyet durumu gibi tanımlayıcı özelliklere yer verilmiştir. Öğrencilerin turizm eğitimi algısını öğrenmeye yönelik ikinci bölümde Likert tipi 5’li aralıklı ölçek (1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kısmen Katılıyorum, 4: Katılıyorum ve 5: Tamamen Katılıyorum) kullanılmıştır. Anket formunun üçüncü bölümünde ise öğrencilerin turizm eğitimi beklentisinin belirlenmesi kapsamında 5’li Likert tipi aralıklı ölçek (1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kısmen Katılıyorum, 4: Katılıyorum ve 5: Tamamen Katılıyorum) kullanılmıştır.

Anket, Karabük Üniversitesi özelinde lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan 2023-2024 Bahar Dönemi öğrencilerine kolayda örneklem yöntemi ve yüz yüze görüşme tekniği ile doldurtulmuştur.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Bu tez çalışmasında lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentisi arasındaki incelenmekte ve turizm eğitimi kurumlarına ve turizm sektörüne katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın problemi “*turizm eğitimi algısı ve beklentisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi*” olarak kabul edilmiştir. Bu çerçevede araştırma modeli, hipotez ve araştırma soruları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Şekil 1. Araştırma modeli

H1: Turizm eğitimi algısı ile beklentisi arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.

H1-1: Turizm eğitimi algısı ile çalışma niyeti-kariyer beklentisi arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.

H1-2: Turizm eğitimi algısı ile kişisel gelişim beklentisi arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.

Araştırmada test edilmesi öngörülen yukarıdaki hipotezlerine ek olarak aşağıdaki araştırma sorularına da cevaplar aranmıştır.

-Turizm eğitimi algısı ile öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

-Turizm eğitimi beklentisi ile öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırma için evren, Karabük Üniversitesi Safranbolu Turizm Fakültesi 2023-2024 Bahar Dönemi öğrencileri olarak kabul edilmiştir. 2023-2024 Bahar Dönemi itibarıyla Safranbolu Turizm Fakültesi lisans eğitimine kayıtlı 872 öğrenci bulunmaktadır (<https://stf.karabuk.edu.tr>).

Ulaşılabilirlik unsuru kapsamında örnekleme başvurulmuştur. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde Sekeran (2003) tarafından geliştirilen ölçekten faydalanılmıştır. Örneklem büyüklüğü 269 öğrenci olarak saptanmıştır. $\%+5$ güven aralığında Z değeri 1,96 olmak koşuluyla çalışma, 368 (Turizm İşletmeciliği 101 öğrenci; Gastronomi ve Mutfak Sanatları: 141; Turizm Rehberliği: 63; Rekreasyon Yönetimi: 63) öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentisi arasındaki ilişkinin ölçülmesine yönelik olan bu araştırmanın sınırlılık ve güçlükleri aşağıdaki şekilde öngörülmüştür:

-Araştırma, lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi ve beklentisine yönelik geliştirilen ölçeklerle sınırlıdır.

-Araştırma, 2023-2024 öğretim yılı Bahar döneminde öğrenim görmekte olan öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır.

-Araştırmada öğrencilerin anket doldurma isteksizlikleri ve farklı bölüm ve sınıflarda okumalarından kaynaklanabilecek eğitim algılamaları temel güçlük olarak kabul edilmiştir.

GİRİŞ

Küreselleşme ile birbirlerine yakınlaşan sektörlerde olduğu gibi turizm sektörünün içinde de rekabet; ürün ve hizmet kalitesi açısından hızla artmaktadır. Turizm hizmetlerinin çoğunluğunun insanlar tarafından yapılması nedeniyle emek yoğun bir sektör olarak kabul edilen turizm sektöründe teorik ve uygulamalı eğitimlerinin gerekliliğine dikkat çekilmektedir. Öğrencilere turizm endüstride kariyer imkânı oluşturma, bilgi aktarma ve mesleki beceriler kazandırma yönüyle turizm eğitimi daha çok önemsenir hale gelmektedir (Saner vd., 2016). Çünkü müşterilere erişilebilir olmak ve onların memnuniyeti turizm sektörü için önemli bir gerekliliktir (Ayaz ve Sorgun, 2020).

Türkiye, dünya turizm pazarında önemli bir ülke konumundadır. Bununla birlikte turizmde insan kaynakları yönetiminin kalitesinin artırılması ve politikalar geliştirilmesi beklenmektedir (Yeşiltaş vd., 2010). Turizm sektöründe çalışanlar için iş fırsatları oluşturmak için çok taraflı kurumlar arasında iş birliği ve insana yakışır işi teşvik etmenin küresel turizm sektörünün işleyişini kolaylaştıracağı düşünülmektedir (<https://multilateralism.sipa.columbia.edu>).

Turizmde insan kaynakların başlangıç noktasını ise turizme yönelik örgün ve yaygın eğitimler oluşturmaktadır. Bu anlamda turizm eğitime yönelik bilimsel çalışmalar önemli çıktılar olarak görülebilir. Bu düşünceden hareketle kurgulanan bu tez çalışmasında turizm öğrencilerinin eğitim algısı ve beklentisi arasında ilişkinin test edilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde eğitim, turizm eğitimi, turizm eğitiminin önemi ve ilgi araştırmalara; ikinci bölümde turizm eğitimi algısı, turizm eğitimi beklentisi ve turizm eğitimi memnuniyeti esas alınmıştır. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algı ve beklentisine yönelik analiz ve bulgularına yer verilmiştir.

1. BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM, TURİZM EĞİTİMİ, TURİZM EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Çalışmanın bu bölümünde eğitim, turizm eğitimi, turizm eğitiminin önemine yönelik literatür bililerine yer verilmektedir.

1.1. Eğitim

İçinde yaşadığı toplumda sağlıklı bir uyum ve dengeli bir yaşam sürdürmek için bireyler; insanlığın ortaya çıkışından bu yana, gerekli tutumlara sahip olup yapıcı bir üye olarak ait olduğu topluluğa katkıda bulunmalıdır. Ancak eğitimin sağlanabilmesi ile gerçekleşebilecek olan bu durum, birey ve toplum için oldukça önemlidir. İnsanlık tarihi kadar eski olan bu çabalar günümüzde de sürekliliğini sürdürmektedir. Eğitim; en genel anlamıyla, insanları belirli bir amaç için yetiştirme sürecidir. Bu süreç toplumdan topluma farklılık gösterirken, bireyin tüm yaşamını da kapsar. Üyesi olduğu toplum tarafından belirlenen bireyin kişiliği de şekillenir. Eğitim kelimesi eski Türkçede "terbiye" olarak ifade edilmiştir. Gördüğünüz gibi, eğitimin insan davranışını istenen özelliklere dönüştürdüğü düşünülmektedir. Birçok eğitimci eğitim kavramını farklı şekillerde tanımlamıştır (Özkan, 2006).

Hangi şekilde hangi metotla verilirse verilsin eğitimin içinde yaşanan toplumun yapısını şekillendirici gücü bulunmaktadır. Sağlıklı bir toplumun yetiştirilmesinden ülkenin yönetilme biçimine kadar eğitimin yaygın bir etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle eğitimin yeniliklere açık olması, teknoloji gelişimi ile desteklenmesi ve yeni metotlarla kendisini yenilemesi gerekmektedir (Şişman, 2006). Bunun en somut örneği yakın zaman içerisinde dünya çapında ortaya çıkan Koronavirüs salgını sürecinde görmek mümkündür. Pandemi nedeniyle duran yaşamda eğitim hiç durmamış; televizyon, radyo, telefon, tablet, bilgisayar ve internet yardımı ile geleneksel eğitim, uzaktan eğitim şeklinde olmak üzere eğitim süreci devam etmiştir (Karakuş vd., 2021).

Eğitim için yapılan tanımlar incelendiğinde birçok farklı şekilde tanımlamanın bulunduğu görülebilir. Bu tanımlardaki farklılığın eğitim soyut bir kavram olması, çok geniş ve dinamik bir süreç içermesi ve çok farklı teorik temellere dayanmasından

kaynaklandığı düşünülebilir. Bununla birlikte eğitim için “bireyin bilgi, beceri, tutum ve davranışlarında değişiklikler meydana getiren bir süreç” olduğunu söylemek mümkündür. Yani genel olarak eğitim, eğitim bireyin davranışını şekillendirme sürecidir. Eğitim, bir toplumun değerlerinin ve bilgi birikiminin aktarılmasıdır (<https://www.britannica.com>).

1.2. Turizm Eğitimi

Değişen turist talepleri ile turizm sektörü her geçen gün daha karmaşık hale gelmektedir. Rekabetçi küresel turizm pazarı yarışına da insan kaynaklarının katkısı sürekli artmaktadır. Çünkü turizmde hizmetlerin kalitesini ortaya çıkaran temel unsur insan kaynaklarıdır. Bu nedenle turizm endüstrisinde rol üstlenecek personelinin eğitimi kaçınılmazdır (Yeşiltaş vd., 2010).

Turizmde sektöründe faaliyette bulunan işletmelerin ihtiyaç duyduğu mesleki niteliklere sahip işgücüne mesleki bilgi ve yetenekleri kazandırmayı amaçlayan teorik ve pratik özelliklere sahip bir süreç “turizm eğitimi” olarak tanımlanmaktadır (Çelik, 2006). Bununla birlikte “turizm olayı ve ekonomisinin halka benimsetilmesi ve turizm hizmetleri konusunda nitelikli iş gören ve yönetici yetiştirilmesine yönelik tüm çalışmalar” turizm eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir (Sezgin, 2001). Turizm sektöründe insan kaynaklarının geliştirilmesi aşağıdaki ihtiyaçlara ilişkilendirilmektedir (Amoah ve Baum, 1997):

- Sektörü en son teknoloji ve trendlerden haberdar etme,
- Nitelikli yedek personelin her zaman mevcudiyetini sağlama,
- Turizmde kariyer imajını yükseltme,
- Yeni ve büyümekte olan turizm işkollarına personel imkanı oluşturma,
- Turizmde istihdama yönelik mevzuatın gerekliliğini yerine getirme,
- Yabancı işgücüne olan talebi azaltma,
- Değişen müşteri beklenti ve iletişim gereksinimlerine yanıt vermek.

Dünya Turizm Örgütü’ne (UNWTO) göre turizmin oluşturduğu istihdamın destinasyonlara uzun vadeli faydaları bulunmaktadır. Bu faydalar arasında ekonomik kalkınma, yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilirlik yer almaktadır. Bununla birlikte

turizmde başarının nitelikli personel ile sağlanabileceği düşünülmektedir. Turizm eğitimi, öğretimi ve araştırma programlarının kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar önemli görülmektedir (<https://www.unwto.org>). Giderek daha fazla insanın seyahate çıkması ve yabancı ülke ve kültürleri keşfetmek isteği doğrultusunda insan kaynaklarının geliştirilmesi konularında da kapsamlı becerilere sahip profesyonellere ihtiyaca dikkat çekilmektedir. Özellikle yenilikçi iş uygulamalarını nasıl kullanacağını bilen profesyonellere vurgu yapılmaktadır. Aynı zamanda turizm eğitime yapılan yatırımların büyük bir kısmının boşa gittiği, çalışma koşulları nedeniyle birçok profesyonel sektörde yalnızca birkaç yıl sektörde kaldığı belirtilmekte üstün yetenekleri turizme çekme ve Z kuşağı değerlerine uygun kariyer seçenekleri sunması önemsenmektedir (<https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu>).

Türkiye Cumhuriyeti'nde turizm eğitimi kapsamında gerçekleştirilen ilk çalışma; 1925 yılında çıkarılan “1730 Sayılı Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname” olmuştur. Bu kararname doğrultusunda Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, turist rehberlerinin yetiştirilmesinde önemli bir rol üstlenmiştir (Boylu, 2002). İkinci önemli çalışma ise 1950 yılında İstanbul ve Ankara’da aşçı ve garson yetiştirmek için iki adet kısa süreli kurs olmuştur. 1957 yılında turizm eğitimi üzerine ayrıntılı çalışmalar yapan “Turizm Danışma Kurul’ları oluşturulmuştur (Ağaoğlu, 1991). Akabinde “7334 Sayılı İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Kanunu” çerçevesinde 1961-1962 öğretim yılında Ankara Otelcilik Okulu’nun açılması önemli bir aşama olmuştur. Yükseköğretim düzeyinde ilk olarak turizm eğitimi 1965-1966 öğretim yılında Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulunda başlamıştır (Boylu, 2002). Halihazırda Türkiye’de mesleki düzeyde turizm eğitimi; ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde örgün ve özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar şeklinde yaygın eğitim kapsamında olmak üzere iki aşamalı olarak sürdürülmektedir (Ünlüönen ve Boylu, 2005). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri ve özel teşebbüsleri, Anadolu Meslek Liseleri ve Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri ortaöğretim; lisansüstü programları, lisans, ön lisans ve yükseköğretim ve turizm eğitim merkezleri, mesleki eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri ve profesyonel turist rehberliği kursları yetişkinler otelcilik ve turizm eğitim merkezleri de yaygın eğitim kurumları bazında sınıflandırılan önemli yapılardır (Aydemir, 2008).

1.3. Turizm Eğitiminin Önemi

Turizm sektöründe nitelikli personel; turistik ürünün bütünleşik bir yapı taşıması, eş zamanlı üretim ve tüketim ile turizmde yaşanmakta olan büyüme nedeniyle önemli hale gelmektedir. Hizmet kalitesi standardının yükseltilmesi ve standartlara uygun ve kaliteli hizmet sunulabilmesi turizm eğitimi zorunlu kılmaktadır (Unur ve Köşker, 2015). Mesleki turizm eğitiminde ana beklenti ise sektörel işletmelerin ihtiyaç duyduğu mesleki niteliklere sahip işgücüne teorik ve pratik eğitimler ile mesleki bilgi ve yetenekleri kazandırılması ve bu yetkinliğe ulaşan bireylerin mezun olduklarında turizm sektörünü kapsayan bir kariyer yapmalarıdır (Çetin, 2005; Çelik, 2006).

Modern hizmet anlayışının gerektirdiği turizm kalitesinin sağlanması ve misafir ile misafire hizmet enden çalışanlar arasındaki diyalogların kaliteli ve sağlıklı şekilde kurulması zorunluluğu, çoğunlukla sektörde istihdam edilen personelin teknik ve meslekî eğitim düzeylerinin yüksek olmasıyla doğru orantılıdır (Alp, 1992; Christou, 1999). Nitelikli insan gücü ise kaliteli ve etkin turizm eğitimiyle mümkün olabilir (Ünlüönen, 2000). Personele yatırım yapılmaması zarfında teknolojik ve fiziksel donanımın, ekonomik gelişmelerin memnuniyet bazında hizmet kalitesinin standartlara dayalı sağlanmasının akabinde geliştirilmesinde başlı başına bir anlam ile ilişkilendirilmemektedir (Seymen, 2002:17).

Ayrıca, engelli bireylerin turizm ve kültürel etkinliklere daha etkin katılımını sağlamak için, eğlence ve turizm mekanlarının evrensel tasarım ilkelerine göre düzenlenmesi ve bu alanlarda hizmet verecek personelin gerekli eğitimi alması son derece önemlidir. Bu sayede, engelli bireylerin bu tür etkinliklere katılması ve deneyimlerinden tam anlamıyla yararlanması kolaylaşır ve bu alanlara erişimleri artar (Aratoğlu Uslu, 2019).

Turizm eğitimi alan öğrenciler sektörün potansiyel birer temsilcisi durumundadır. Kaliteli ve etkin bir turizm eğitimin sağlanabilmesi için, turizm eğitimi verilen öğrencilerin yanında kurumların etki kalitesinin de incelenmesi gerekmektedir. Bu sayede sayesinde, eğitilen bireylerin iş gücü piyasasındaki yer ve konumları da belirlenebilmektedir (Ünlüönen, 2004).

Yavaş Şehir akımının yaygınlaşmasıyla birlikte, şehirlerin pazarlama politikalarında ve turizm olanaklarında artış gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, turizm

eğitimi bir şehrin markalaşması ve kendi kimliğini yansıtması açısından önemli bir rol oynamaktadır (Oranlı, 2022).

Turizm eğitimi, turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgelerin kalkınması için de önemlidir. Turizm sektörünün önemli bir pazar olduğu düşünüldüğünde, ülkeler veya şirketler bu pazardan mümkün olduğunca fazla gelir elde etmek isteyeceklerdir. Bunun için donanımlı ve eğitimli personel gerekmektedir (Gürkan, 2006).

Sürdürülebilir bir turizm oluşturma konusunda turizm eğitimi oldukça önemlidir. Bu süreçte turizm sektörüne girmek isteyen öğrencilerin uygulamalı deneyim kazanması, gelecekteki kariyerlerinde onlara yardımcı olacak bağlantılar kurması için kaçınılmazdır. Turizm eğitiminin kültürel farkındalığı artırma ve entelektüel gelişimi kolaylaştırma boyutu bulunmaktadır. Turizmde eğitim, benzersiz içgörüler ve pratik deneyimler sağlar. Bununla birlikte turizm eğitimin kaliteli bir nitelik taşıyabilmesi için Tablo 1’deki sunulmakta olan görüşleri kapsayabilecek bir yapı içerisinde yürütülmesi beklenmektedir (Mínguez vd., 2021).

Tablo 1. Turizm lisans eğitimi sorunlarına ilişkin görüşler

Görüş	%
Pratik gerçek hayat eğitiminin eksikliği (çatışmaların çözümü, krize uyum, uluslararası deneyimler, politika öğrenimi)	35.7
Sürdürülebilirlikle ilgili konularda eksiklik	26.6
Yetersiz dil eğitimi	21.3
Güncellenmesi gereken az ve/veya güncel olmayan teknolojik eğitim	19.3
Güncelliğini yitirmiş, yetersiz ve güncellenmesi gereken konu ve prosedürler	15.9
Materyal çok genel ve turizme özel değil	14.5
Dönüşümsel öğrenme stratejilerinin eksikliği (etik, empati, duygular, yaratıcılık ve eleştirel vizyon konularında)	11.6
Ekonomik yönelim ve piyasaya aşırı bağımlılık	11.6
Ders içerikleri bağlantılı veya entegre değil	8.7
Pasif bir tutuma sahip çocuksu öğrenciler	2.4
Turizm eğitiminin toplum tarafından yeterince kabul görmemesi	2.4
Daha fazla teorik ve derinlemesine içeriğe ihtiyaç var	2.4

Kaynak: Mínguez vd., 2021: 10

Mesleki turizm eğitimi yansira birçok ülkede sosyal turizm eğitimi de önemsenmektedir. Sosyal turizm eğitiminde temel amaç; toplumsal turizmin bilincine ve kaynaklarının korunmasına yönelik bir anlayış geliştirmektir. Unutulmamalıdır ki turizm sektörüne yönelik nitelikli ve deneyimli personel yetiştirmede tolumu turizm konusunda bilinçlendirmek, teorik ve pratik bilgileri uyumlaştırmak, sektör çalışanlarının sürekli bilgi ve becerilerini artırmak ve bireylerin turizmin rolü ve değeri üzerinde eğitilmesi önemli basamaklardır (Dağdeviren, 2007).

1.4. Turizm Eğitimi Araştırmaları

Roney ve Öztin (2007) turizm endüstrisinde yaşanan gelişimin yeni istihdam fırsatlarıyla birlikte düşük vasıflı ve ücretli işler yönüyle zayıflığına dikkat çekmiş ve eğitim alan öğrencileri gelecekte etkili uygulayıcılar olabilmesi adına algılarının anlamının önemine vurgu yapmıştır. Türkiye’de üç farklı üniversiteden 450 Türk öğrenci üzerinde yürüttükleri araştırmalarında turizme yönelik öğrenci algılarının ne olumlu ne de olumsuz bir noktada olduğu, bununla birlikte uzun vadede öğrencilerin yarının etkili yöneticileri olmalarını sağlama adına sektördeki genel istihdam koşullarının iyileştirilmesinin gerekliliğine ve turizmde doğrudan istihdamın payını artırılması için nitelikli insan gücü arzını artırmanın önemine dikkat çekilmiştir.

Kozak (2009), Türkiye, uluslararası turizm sektöründe önemli ilerlemeler kaydettikçe, akademik anlamda turizm eğitimi de giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, özellikle son 20 yılda üniversitelerde mesleki eğitim veren ön lisans ve lisans düzeyindeki turizm okullarının sayısında belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Bu çalışmanın iki ana hedefi bulunmaktadır: 1) 22-25 Nisan 2009 tarihleri arasında Bodrum’da düzenlenen Akademik Turizm Eğitimi Arama Konferansı’nın sonuçlarını değerlendirmek; 2) Türkiye’de gelecekte daha kaliteli bir turizm eğitimi sağlanabilmesi için insan kaynağı ve eğitim programlarına yönelik çeşitli öneriler sunmak.

Baltacı ve Üngüren (2010), Akdeniz Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Balıkesir Üniversitesi tarafından turizm eğitimi gören ön lisans, lisans ve yüksek lisans öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma, öğrencilerin genel olarak turizm sektörüne karşı olumsuz bir tutum sergilediklerini ortaya koymuştur. Araştırma,

öğrencilerin büyük bir kısmının turizm bölümünü isteyerek seçmelerine rağmen mezun olduktan sonra bu sektörde kariyer yapmayı düşünmediklerini göstermiştir.

Pelit ve Öztürk (2010), 602 turizm lisans öğrencisi ile gerçekleştirilen bir çalışmada, turizm öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin terfi, kişisel gelişim, ücret, çalışma koşulları, iş güvencesi ve sosyal olanaklar gibi faktörlerin öğretmenlik alanında kariyer yapmada daha etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, araştırma, öğrencilerin sınıfları ilerledikçe turizmde kariyer yapmaya daha olumlu baktıklarını göstermektedir.

Ilgaz (2011), yaptığı çalışma sonucunda turizm eğitimi almaya devam etmekte olan öğrencilerin kariyer seçimi ve umutsuzluk faktörlerinin birbiriyle ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca kariyer seçimi ile motivasyon kaybı ve gelecek beklentisi arasında bir ilişki tespit edememiştir. Son olarak araştırmada turizm öğrencilerinin kariyer hedefi olarak turizm sektörünü belirlemelerindeki en büyük etkenin umut faktörü olduğu sonucuna varmıştır.

Aksu ve Bucak (2012), turizm eğitime genel eğitimle bağlantılı olarak yürütülmesine dikkat çekmiştir. Turizm eğitiminin her aşamasında kişilere pratik bilgi ve beceriler kazandırılması için sektörün dinamizmi gereği eğitim dinamik bir yapıda gerçekleştirilmesini başka bir deyişle yoğunlaşan rekabet ortamında nitelikli iş gücünün etkin ve kaliteli turizm eğitimi sonunda sağlanabileceğini öne çıkartmıştır.

Solmaz ve Erdoğan (2013) göre uluslararası turizm faaliyetlerine dünyada katılımın artması, turizm hizmeti sağlayıcıları için nitelikli işgücüne duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Ayrıca, turizm öğrencilerinin turizm endüstrisine bağlılıklarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Turizm sektöründe bağlılığın ise kariyer isteği ve turizmi tavsiye etme davranışının etkilediği yönündedir. Bununla birlikte turizm eğitimi alan öğrenciler, kariyer yapma yönünde iyimser ve turizmi tavsiye etme noktasında daha negatif bir tavır sergilemektedir.

İlban (2015), lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerinin eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlara, öğrencilerin okula olan duygusal bağlılık düzeylerine ve eğitime devam etme niyetine yönelik gerçekleştirdiği araştırmada turizm eğitimi sorunlarını; "turizm işletmelerinin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması", "işletmelerle iş birliği yapılması" ve "öğrencilere tanınan fırsatlar" olarak sıralamıştır. Öğrencilerin duygusal bağlılık düzeyini artırmaya yönelik çalışmaların eğitime devam etme niyetini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Erdem ve Şenol (2015) turizm öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye ilişkin memnuniyet algılarını inceledikleri ve 192 öğrenci üzerinde yürüttükleri çalışmada öğrencilerin memnuniyetine ilişkin algıları; laboratuvar ve diğer etkinlik alanlarının yeterliliği ile kişisel gelişim beklentisi olarak öne çıkarmıştır.

Orhan (2015), turizm lisans eğitimi alan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin mesleki geleceklerini turizm sektöründe görmedikleri ve kariyerleri ile ilgili gelecek kaygısı taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin başka sektörlerde iş aramalarına neden olmaktadır. Araştırmada ayrıca, turizm lisans öğrencilerinin turizm sektörü ile ilgili algıları ile çalışma niyeti arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yani, sektöre yönelik olumlu algılar arttıkça, öğrencilerin turizm sektöründe çalışma niyeti de artmaktadır.

Ulama ve arkadaşları (2015), lisans düzeyinde turizm eğitimi alan 677 öğrenci ile gerçekleştirilen bir çalışmada, öğrencilerin turizm sektörüne yönelik genellikle olumlu algılara sahip oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%62) turizm bölümünde eğitim görmeyi kendi istekleriyle seçtiği ve mezuniyet sonrasında turizm sektöründe kariyer yapmayı hedefledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda, turizm öğrencilerinin bu sektör içinde kariyer yapma isteklerini etkileyen faktörlerin turizmin özellikleri olduğu, ancak kişilik özelliklerinin de turizmde kariyer yapma isteğini etkilediği saptanmıştır.

Kocaman ve Kuybu Rol (2020), turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleki algı, beklenti ve gelecek kaygısını çalışmalarına taşımışlardır. 2019 yılında Antalya’da yüksek öğretim düzeyinde turizm eğitimi alan 364 öğrenci üzerinde yürüttükleri çalışmada öğrencilerin mesleki algı ve beklentileri ile sektörde çalışma istekleri arasında pozitif bir ilişki, gelecek kaygısı ile çalışma isteği arasında ise negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Çakmak ve arkadaşları (2021), Türkiye özelinde devlet üniversiteleri bünyesinde turizm alanında lisans eğitimi alan öğrencilerin; öğretim elemanı kalitesi, müfredat uygunluğu ve öğrenci hizmetleri boyutunda memnun olduklarını; uygulama imkanları ve kurumsal mali destek yönünden ise memnun olmadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Bağdat ve arkadaşları (2022), turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik kariyer algıları üzerine odaklandıkları çalışmalarında Sakarya Uygulamalı Bilimler

Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi turizm fakültesi öğrencilerinin kariyer planlama davranışlarını incelemişler. Öğrencilerin turizmde deneyimledikleri çalışma koşullarına göre eğitim ve kariyer algılarının farklılaştığını tespit etmişlerdir. Turizmde çalışma koşullarının iyileştirilmesine dikkat çekmişlerdir.

2. İKİNCİ BÖLÜM

TURİZM EĞİTİMİ ALGISI, BEKLENTİSİ VE MEMNUNİYETİ

Bu bölümde öğrencilerin turizm eğitimi algısı, beklentisi ve memnuniyetine odaklanılmakta ve kavramsal bilgilere yer verilmektedir.

2.1. Turizm Eğitimi Algısı

Duyusal bilgilerin alınması, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi anlamında psikolojide kendisine yer bulan “algı” kavramı, birçok bilim dalında önemli bir inceleme konusudur. Algının duyu organlarının fiziksel olarak uyarılması sonucunda hafıza, öğrenme ve beklentilerle birlikte oluştuğu düşünülmektedir (<https://www.psikolojik.gen.tr/>). Türk Dil Kurumu (TDK), algıyı "bir şeye dikkati yöneltmek o şeyin bilincine varma, idrak." şeklinde tanımlamaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>). Ayrıca algı; duyu organları ile etkileşimli olarak sonuçlanan bilişsel bir süreçten edinilen deneyim olarak görülmektedir (<https://www.cognifit.com>). Algı, birey edindiği bilgileri uygun ve doğru bir şekilde eyleme dönüştürmesi, yorumlaması ve değerlendirmesi yönüyle önemsenmekte ve bireyin beklentileri doğrultusunda şekillendiği, dinamik bir süreçte bireyleri sürekli olarak davranış ve bilgilerini sürekli olarak değerlendirmeye yönelttiği düşünülmektedir. Ayrıca, algının yeni bilgilerle kendini güncellediği, kullanılan dil, beden dili, giyim tarzı ve etkileşimin gerçekleştiği ortam gibi faktörlerle şekillendiği öne çıkartılmaktadır (Hamzaçebi ve Yozgat, 2019; Civelek, 2023).

Turizme yönelik gelişmeler etrafında turizm algısının pozitif (gelir, istihdam olanakları vb.) veya negatif (doğanın kirlenmesi, bozulan kültür vb.) olarak değişebildiği öngörülmektedir (Ünal ve Yücel, 2018). Turizm sektörü için gelecekte potansiyel çalışanları oluşturacak öğrencilerin sektöre yönelik algılarının belirlenmesine dikkat çekilmekte ve gelecekte sektörden uzaklaşma sebeplerinin tespit edilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Aynı zamanda turizm eğitim, algısını çalışma koşulları, sektöre uyum, sosyal statü ve terfi imkanları, yönetici ve iş arkadaşları, ücret ve ödemeler, motivasyon ve özel hayat boyutlarının şekillendirdiği düşünülmektedir (Türker vd., 2016).

Unur ve Köşker'e (2015) göre turizm eğitimi tabi olan bireylerin önemli bir kısmının turizm sektöründe çalışmayı düşünmemekte ve hatta çalışmaktadır. Ayrıca sektörde kariyer yapmayı önemli görmemektedir. Bu durum, turizm eğitimi kurumları için önemli bir durumdur.

Turizm sektörü oluşturduğu yüksek kazanç nedeniyle birçok ülke için önemli sektörlerden biridir. Turizm sektöründe başarı turistler için kaliteli hizmet sunabilmektir. Bu anlamda bir ülkede turizm gelişme yönelik projelerde nitelikli turizm çalışanı yetiştirmek önemli bir durumdur. Özellikle turizme yönelik eğitimlerin teorik bilgi yanı sıra sektörel uygulamalarla desteklenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte turizm sektörünün zor çalışma koşullarına sahip olması turizm alanında eğitim gören bireylerin olumsuz düşüncelere ve gelecekleri hakkında endişeli davranmalarına neden olmaktadır. Bu durum, turizm sektöründe kalifiyeli elamanların az sayıda olduğunun göstergesidir. Turizm sektöründe çalışanların saygın bir mesleğe sahip olmadıkları düşüncesi turizm eğitimi alan öğrencilerin üzerinde olumsuz bir izlenim bırakmaktadır. Buna karşın eğitim alan bireyler, turizm eğitime gerekli önemin verilmediği düşüncesindedir. Yapılan araştırmalar sonucunda turizm alanında eğitim görmüş kişilerin düşük bir kısmın turizm alanında istihdam ettiği görülmüştür (Türker vd., 2016).

Kocaman ve Kuybu Rol'e (2020) göre turizm alanında eğitim almış kişilerin eğitim algısında sosyal ilişkiler kurmada yüksek beceri kazandıkları ancak ücret ve istihdam konusunda yetersiz kalacaklarını düşünmektedir. Gelecekteki iş yaşamında iş yüklerinin fazla olacağını, zor şartlarda çalışacaklarını, mezun olduktan sonra sektörde veya sektör dışında istedikleri pozisyonda iş gücü sağlamayacaklarından kaygılanmaktadır.

2.2. Turizm Eğitimi Beklentisi

Psikoloji literatüründe, beklenti bireylerin gerçekleri göz önünde bulundurarak gelecekteki performanslarını tahmin etmeleri ve gelecekteki performansları hakkında yargıda bulunmaları olarak tanımlanmaktadır. (Erden, 1989). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan “Yaşam Memnuniyeti Araştırması Raporu” beklenti kavramını, “geçmiş ve mevcut deneyimlerden yola çıkarak ileriye bakma, geleceği resmetme” olarak betimlemektedir (Menteş, 2020). Türk Dil Kurumu (TDK) ise beklentiyi “gerçekleşmesi beklenen şey” ve “bireyin belli şart ve durumların alacağı

biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü” olarak tanımlamaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Beklenti kavramı literatürde (Taş ve Özmen, 2019) geçmiş deneyimlerden yola çıkarak gelecekte ne olabileceğine dair çıkarımlarda bulunma ile ilişkilendirilmektedir. Bununla birlikte, beklenti, sonuçları önceden tahmin edilemeyen durumlar karşısında bireyin sergileyeceği davranış veya psikolojik durum olarak da tanımlanmaktadır (Kalyon, 2014).

Bir bireyin beklentisinin geçmişte yaptıkları ve tecrübeleri ile şekillendiği ve geleceği tahmin etme üzerine kurgulandığı öngörülmektedir. Bu süreçte bireyin aldığı eğitimin rolüne dikkat çekilmekte ve eğitimin beklentiyi şekillendirdiği düşünülmektedir. Ayrıca bu şekillenmenin olumlu veya olumsuz olabileceği kabul edilmektedir. Turizm eğitimi sürecinde bireylerin ilk dönemlerinde beklentilerinin daha fazla olduğu, sonraki dönemlerde ise beklentilerinin düştüğü şeklindedir (Kocaman ve Kuybu Rol, 2020).

Yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler için verilen eğitimin beklentileri karşılamadığı ve öğrencileri tatmin etmede yetersiz kaldığı da vurgulanmaktadır (Güzel, 2006). Bununla birlikte Tuncer (2011) göre turizm eğitimi beklentisi öğrenciler arasında sınıf, ailenin yaşadığı yer, gelir durumu ve anne ve babanın eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.

Aymankuy ve Aymankuy (2013) tarafından turizm eğitimi öğrencilerinin kariyer beklentileri üzerine çalışmada cinsiyet değişikende erkeklerin kariyer beklentilerinin daha fazla olduğu, ücret beklentilerinin aynı, çalışma saatlerinin düzensizliği ve yoruculuğu, sosyal güvence imkanlarının yetersizliği ve turizmin toplum tarafından itibarlı olarak görülmediği, uzun yıllar çalışmaya uygun olmadığı, bununla birlikte turizm sektöründe yönetici pozisyonunda çalışılabileceği yönündedir. Benzer şekilde Çatı ve Bilgin (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da sektörel çalışma koşullarının ağırlığı, turizm mesleğinin statüsünün düşüklüğü, iş tanımları ve mesleki standartların yeterli olmadığı yönündedir.

Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde Dinçer, Kaya ve Akova (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada turizm öğrencilerin %80’den fazlasının kariyer yapma eğilimi sergiledikleri ve daha önceden ortaöğretim düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre daha olumlu tutum sergiledikleri şeklinde

sıralanmıştır. Güzel vd., (2014) ise turizm eğitimi beklentilerini yurtdışında çalışma imkanı ve yeni insanlarla tanışmanın verdiği keyifle ilişkilendirmektedir. Turizm işinde saygınlığın azlığı, cinsiyet ayrımı ve sosyal yaşantıya zaman ayıramama ve gelir azlığını sorunlar olarak göstermektedir. Unur ve Köşker (2015) ise çalışmasında turizm sektöründe çalışma koşullarının ağırlığı, saygınlık kazandırmayacağı ve staj sonrasında öğrencilerin sektörden uzaklaştığı yönündedir.

Üzümcü, Alyakut ve Günsel (2015), turizm eğitimi öğrencileri için mesleki beklentilerde ilk sırada ücretler, ikinci sırada ise kariyer konusunun oluşturduğunu düşünmektedir. Yorucu ve uzun, çalışma saatlerine rağmen öğrenciler için turizm eğlenceli ve keyif verici bir çalışma alanıdır. Türker, Uçar ve Ateş (2016) göre turizm öğrencileri aldıkları eğitimle sektöründeki işlerin gerektirdiği yeterliliğe ve kişiliğe sahip olduklarını düşünmekte, turistlere hizmet vermekten memnuniyet duyacaklarına ve sektörde kısa sürede iyi noktalara geleceklerine inanmaktadır.

Özdemir (2017), turizm eğitimi alan gastronomi öğrencilerin kariyer beklentisini akademik alanda çalışmanın önceliği ilişkilendirmiştir. Isayeva (2018), mesleki beklentileri en yüksek olduğu sınıf birinci sınıflardır. Akyol, Oğan ve Oğan (2018) ise öğrencilerin meslek geleceğine yönelik olumlu beklentiler sergilediği ve öğrenciler severek turizm bölümünü tercih ettiğini belirtmektedir. Bununla birlikte sektördeki yorucu çalışma, düşük ücret ve çalışma saatlerinin uzunluğu önemli sorunlardır.

2.3. Turizm Eğitimi Memnuniyeti

Turizm eğitimi yönelik kurumların sayıca artışı ile mezunların sayısı da artmıştır. Buna rağmen, turizm sektöründe istihdam edilen nitelikli personel sayısına yansımamaktadır. Bu durum turizm sektörü açısından önemli bir sorun olarak gözükmemektedir (Eser, 2002). Çünkü eğitim almış nitelikli çalışanlar ve mezunlar herhangi bir yasal ile korunmamaktadır (Mısırlı, 2002). Bu durumun sonucu olarak nitelikli personel adayları mezunlar turizm dışında başka sektörlere yönelmektedir. Bu durum araştırmalarla ispatlanmıştır. Bu durumlar göstermektedir ki turizmde eğitim memnuniyeti önemli bir husustur. Bununla birlikte bilinçsiz tercih yapma, en büyük memnuniyetsizliği oluşturmaktadır. Bu bağlamda turizm eğitime yönelik seçimlerde turizm eğitimi almış veya alan öğrencilerin tutumlarını belirlemeye yönelik araştırmalar

memnuniyet oluşturmada önemli çıktılar olarak kabul edilmektedir (Üngüren ve Ehtiyar, 2009).

Baltacı ve arkadaşları (2012), turizm eğitimindeki memnuniyetsizliği; turizm derslerin ve turizm sektörüne nitelikli eleman yetiştirme açısından ders müfredatlarının yetersizliği ile ilişkilendirmektedir. Bu bağlamda turizm sektörü paydaşlarını; müfredat ve staj eğitimi konusunda iş birliğine davet etmektedir. Ayrıca öğrenci geri bildirimlerinin önemsenmesine dikkat çekmektedir.

Turizm eğitiminde ortaya çıkan memnuniyet durumunun, öğrencinin okumakta olduğu sınıfa göre farklılaştığı ve 3 ile 4. sınıf öğrencilerin daha fazla memnun olduğu görölmüştür (Eren vd., 2013).

İnanır ve Ömür (2016), Meslek Yüksekokullarında turizm eğitimi alan öğrencilerin memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdikleri araştırmada, öğretim elemanları ve fiziki kapasite boyutlarına ilişkin memnuniyetin yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bununla birlikte, alt yapı ve yardımcı hizmetler ile eğitim öğretim boyutlarında memnuniyetin düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Özellikle, öğrencilerin ders dışı aktivitelerini geçirebilecekleri alanların yetersiz olduğu ve aldıkları yabancı dil eğitiminin yetersiz olduğu vurgulanmıştır.

Uzaktan eğitim şeklinde verilen eğitimlerin öğrencileri negatif yönde etkilediği ve memnuniyetsizliği artırdığı düşünölmektedir (Buluk ve Eşitti, 2020).

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN TURİZM ALGISI VE BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Bu bölümde lisans boyutunda turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentilerine yönelik araştırma verilerinin istatistiksel analiz sonuçları ve değerlendirmelerine yer almaktadır.

3.1. Araştırma Alanı

Lisans düzeyinde turizm eğitimi algısı ve beklentilerin ortaya konulması bağlamında evren Karabük Üniversitesi Safranbolu Turizm Fakültesi seçilmiştir. Bu bağlamda Safranbolu Turizm Fakültesi lisans eğitimine yönelik tanıtıcı bilgiler verilmesi yerindedir.

Safranbolu Turizm Fakültesi, 26.09.2011 tarih ve 2011/2276 Sayılı Kararname ile kurulmuş ve 24.10.2011 tarihli ve 28094 sayılı Resmi Gazete’de ilan edilmiştir. 2013-2014 öğretim yılında ilk olarak Turizm İşletmeciliği Bölümü ile akademik yaşamına başlamıştır. 2018-2019 öğretim yılında Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, 2019-2020 öğretim yılında Turizm Rehberliği Bölümü ve 2020-2021 öğretim yılında ise Rekreasyon Yönetimi Bölümü öğrenci kabulüne başlamıştır. Fakülte bünyesindeki bu dört bölümde halihazırda 27 akademik personel, 18 idari personel ve 872 öğrenci mevcuduyla eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Bununla birlikte fakülte bölümleri desteğinde Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak Turizm İşletmeciliği ve Gastronomi ve Mutfak Sanatları için yüksek lisans ve doktora, Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi için yüksek lisans eğitimleri devam etmektedir (<https://stf.karabuk.edu.tr>).

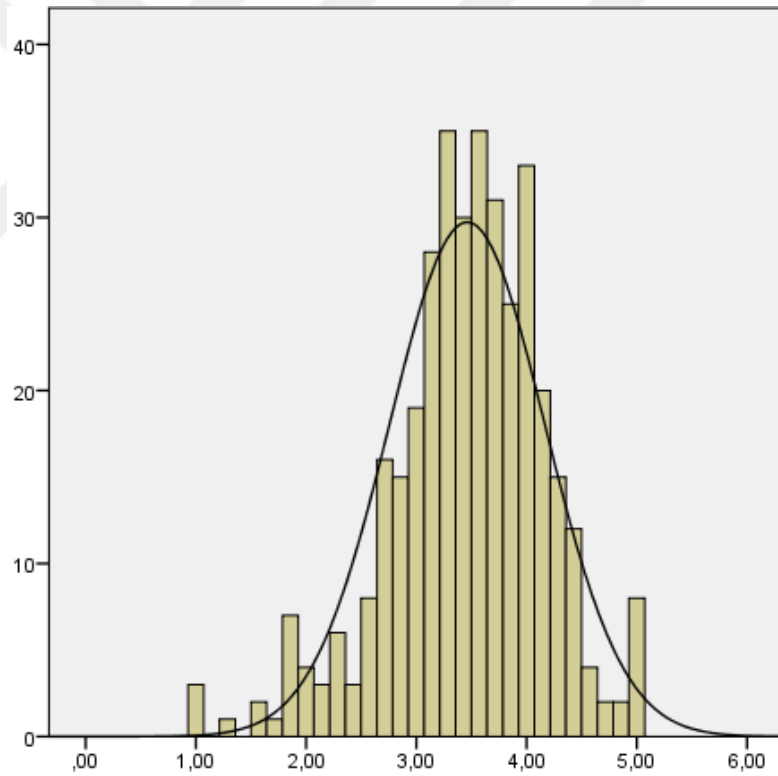
3.2. Araştırma Verilerinin Analizi

Lisans düzeyinde turizm eğitiminde turizm algısı ve beklentilerin ortaya konulmasına yönelik bu araştırmada birincil veriler anket tekniği ile sağlanmıştır. Anketin uygulanmasında kolayda örneklem yöntemi ve yüz yüze görüşme kullanılmıştır. 368 katılımcıdan sağlanan verilerin ilk olarak bilgisayar veri tabanına

girişi yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde normallik dağılımına bakılarak parametrik testlere uygunluğu kontrol edilmiştir. Bu bağlamda anket içerisinde yer alan turizm eğitimi algısı ve turizm beklentisi ölçekleri için çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) katsayı sonuçları (Tablo 2, Tablo 3) ve verilerin histogram dağılımı (Şekil 2, Şekil 3) esas alınmıştır.

Tablo 2. Turizm eğitimi algısı ölçeği çarpıklık ve basıklık testi sonuçları

Ölçek Adı	n	Min	Mak.	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
						İstatistik	Standart Hata	İstatistik	Standart Hata
Turizm Eğitimi Beklentisi	368	1,00	5,00	3,46	0,03	-0,598	0,127	0,975	0,254

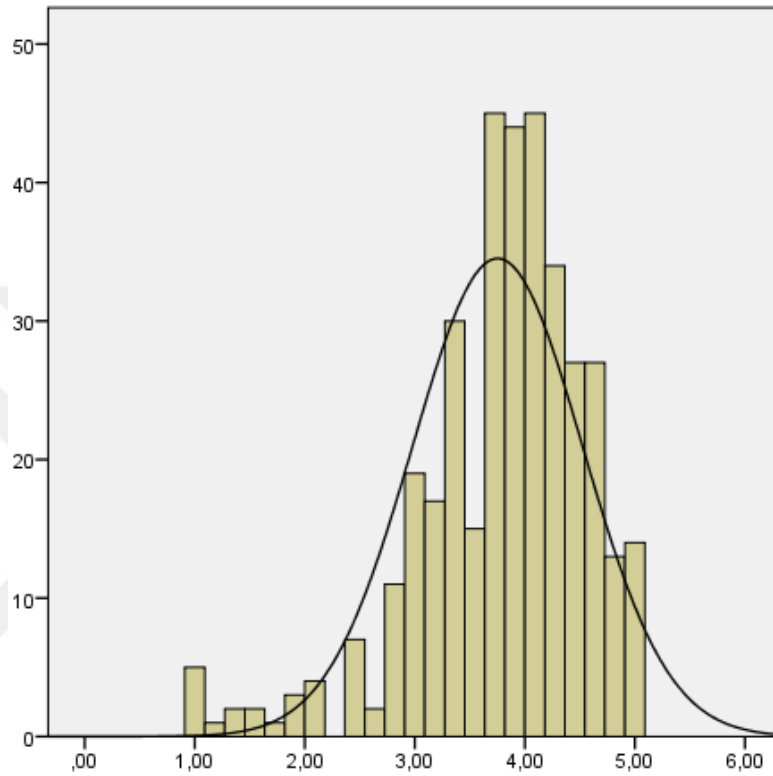

Şekil 2. Turizm eğitimi algısı ölçeği normallik dağılımı

Tablo 2 verilerinde görüldüğü üzere turizm eğitimi algısı ölçeği için çarpıklık -0,598 ve basıklık ise 0,975 değere sahiptir. Şekil 2’de de görüldüğü üzere turizm eğitimi algısı ölçeği verileri normal dağılım göstermektedir. Normallik dağılımında çarpıklık ve basıklık değerlerin (-1) ve (+1) aralığında yer alması beklenmektedir (Meyers, 2013).

Tablo 3. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği çarpıklık ve basıklık testi sonuçları

Ölçek Adı	n	Min	Mak.	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
						İstatistik	Standart Hata	İstatistik	Standart Hata
Turizm Eğitimi Algısı	368	1,00	5,00	3,75	0,04	-1,171	0,127	2,054	0,254

Şekil 3. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği normallik dağılımı

Tablo 3 verilerinde görüldüğü üzere turizm eğitimi beklentisi ölçeği için çarpıklık -1,171 ve basıklık ise 2,054 ortaya çıkmıştır. Şekil 3’te de görüldüğü üzere turizm eğitimi beklenti ölçeğine ilişkin veriler normallik dağılımı göstermektedir.

Bu sonuçlar perspektifinde lisans eğitimi öğrencilerinin turizm eğitimi algısı ve beklentisinin tanımlayıcı özellikleri ile karşılaştırılmasında cinsiyet durumu için “Bağımsız Örneklem t-Testi”; yaş, bölüm, sınıf, ailenin aylık geliri ve ailenin yaşadığı bölge, turizm eğitimi tercih nedeni ve turizm eğitimi memnuniyet durumu içinse “Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)” ile “Tukey (HSD) testleri için kullanımına karar alınmıştır. Turizm eğitimi algısı ile turizm eğitimi beklentisine yönelik hipotezlerin test edilmesinde Pearson korelasyon analizi yapılması uygun görülmüştür.

3.3.Turizm Eğitimi Algısına İlişkin Faktör Analizi

Lisans seviyesinde turizm eğitimi almaya devam eden öğrencilerin turizm eğitimi konusundaki algılarının ortaya çıkarılması bağlamında açıklayıcı faktör analizi yapılması uygun öngörülmüştür. Turizm eğitimi algısı ölçeği çerçevesinde sağlanan verilerinin faktör analizine uygunluğunun ortaya konulmasında Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği ve Bartlett's Anlamlılık Testi sonuçları esas alınmıştır. KMO değeri 0,757 ve anlamlılık değeri ise 0,000 olarak gözlemlenmiştir. Bu kapsamda turizm eğitimi algısı ölçeğinden 13 soru (S1, S2, S4, S5, S6, S7, S12, S13, S14, S15, S17, S19, S20) çıkartılmış ve turizm eğitimi algısı ölçeği için güvenirlik katsayısı (α) değeri 0,740 olarak hesaplanmıştır.

Field (2000), örneklem ölçüm yeterliğinin (KMO) 0,50'den büyük ve anlamlılık testinin (Bartlett's) anlamlı çıkması durumunda verilerin faktör analizi için uygun olabileceğini beyan etmektedir. Kline (2005) ise güvenirlik katsayısı (α) değerinin 0.70 veya büyük olmasını yeterli görmektedir.

Tablo 4. Turizm eğitimi algısı ölçeği faktör analizi sonuçları

Faktör	$\bar{x}$	s. s.	Faktör Yüklü	Varyans Açıklama (%)
Mesleki Algı	3,12	0,72		31,57
Turizmde iş güvencesi vardır.	3,18	1,02	0,772	
Turizmle ilgili işler diğer işlere göre daha saygındır.	2,93	1,05	0,763	
Turizmde çalışmada cinsiyet ayrımı yoktur.	3,38	1,39	0,698	
Turizm mesleğine yönelik yasal haklar yeterlidir.	3,01	1,10	0,697	
Öznel Algı	3,75	0,59		29,08
Turizm, sosyal ilişkilerin yüksek olduğu bir meslektir.	3,95	1,14	0,826	
Turizmde çalışırken yeni insanlarla tanışmak keyifli bir deneyimdir.	3,92	1,09	0,826	
Turizmde çalışmak eğlencelidir.	3,01	1,10	0,776	
Toplam Varyans Açıklama Oranı				60,65

K-M-O Örneklem Ölçüm Yeterliliği:0,75

Bartlett' in Anlamlılık Testi (Chi-Square / df / Sig): 605,391/ 21 / 0,00

Lisans öğrencilerinin turizm eğitimi algısına ilişkin faktör analizi sonuçları (Tablo 4) incelendiğinde toplam varyans açıklama oranının %60,65 olduğu ve sonuçların mesleki algı (%31,75) ile öznel algı (%29,08) olmak üzere iki alt boyutta toplandığı görülmektedir.

Mesleki algı alt boyutunda en yüksek ortalamaların $\bar{x}=3,38$ “turizmde çalışmada cinsiyet ayrımı yoktur” ve $\bar{x}=3,18$ ile “turizmde iş güvencesi vardır” yargılarındanadır. En düşük ortalamaların ise $\bar{x}=2,93$ ile “turizmle ilgili işler diğer işlere göre daha saygındır” ve $\bar{x}=3,01$ ile “turizm mesleğine yönelik yasal haklar yeterlidir” yargılarında ortaya çıktığı görülmektedir.

Öznel algı alt boyutunda en yüksek ortalamaların $\bar{x}=3,395$ “turizm, sosyal ilişkilerin yüksek olduğu bir meslektir” ve $\bar{x}=3,92$ ile “turizmde çalışırken yeni insanlarla tanışmak keyifli bir deneyimdir” yargıları öne çıkmıştır. En düşük ortalama ise $\bar{x}=3,01$ ile “turizmde çalışmak eğlencelidir” yargısında ortaya çıkmıştır.

3.4.Turizm Eğitimi Beklentisine İlişkin Faktör Analizi

Lisans seviyesinde turizm eğitimi almaya devam eden öğrencilerin turizm eğitimi konusundaki beklentilerinin ortaya konulması bağlamında da turizm eğitimi algısı ölçeğinde yapıldığı gibi açıklayıcı faktör analizinin uygulanması gerektiği öngörülmüştür. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği çerçevesinde toplanan verilerinin faktör analizi için uygunluğu kararında Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği ve Bartlett’s Anlamlılık Testi sonuçları esas alınmıştır. KMO değeri 0,904 ve anlamlılık değeri ise 0,000 olarak gözlemlenmiştir. Bu kapsamda turizm eğitimi beklentisi ölçeğinden 9 soru (S4, S5, S6, S10, S11, S12, S16, S17, S18) çıkartılmış ve turizm eğitimi beklentisi ölçeği için güvenirlik katsayısı (α) değeri 0,901 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği faktör analizi sonuçları

Faktör	$\bar{x}$	s. s.	Faktör Yükü	Varyans Açıklama (%)
Çalışma Niyeti-Kariyer	3,12	0,72		31,40
Turizmde uzun yıllar çalışabilirim.	3,41	1,16	0,829	
Mezun olduktan sonra turizmde çalışmayı düşünüyorum.	3,70	1,14	0,773	
Turizm sektöründe yönetici pozisyonuna kadar yükselmeyi hedefliyorum.	3,66	1,19	0,707	
Turizm sektöründe çalıştığımda mutlu olacağıma inanıyorum.	3,60	1,06	0,683	
Mezun olduktan sonra turizmde kendi işimi kurmayı düşünüyorum.	3,57	1,16	0,648	
Gelecekte, turizm sektörünün seçtiğimden dolayı pişmanlık duymayacağımı düşünüyorum.	3,45	1,10	0,634	
Kişisel Gelişim	3,75	0,59		30,08
Turizmin kişisel iletişim becerimi artıracığına inanıyorum.	4,13	1,03	0,796	
Turizmin yabancı dil öğrenmeme destek olacağını düşünüyorum.	4,02	1,09	0,764	
Turizmin yeni insanlarla tanışma fırsatı olacağını düşünüyorum.	4,05	0,95	0,747	
Turizmde çalışmanın uluslararası istihdam fırsatı olabileceğini düşünüyorum.	3,85	1,04	0,743	
Turizmde çalışmanın sıradanlıktan uzaklaşma fırsatı olacağını düşünüyorum.	3,76	1,02	0,735	
Toplam Varyans Açıklama Oranı				61,48

K-M-O Örneklem Ölçüm Yeterliliği:**0,90**Bartlett' in Anlamlılık Testi (Chi-Square / df / Sig): **1994,596/ 55 / 0,00**

Lisans öğrencilerinin turizm eğitimi beklentisine ilişkin faktör analizi sonuçları (Tablo 5) incelendiğinde toplam varyans açıklama oranının %61,48 olduğu ve faktörlerin çalışma niyeti-kariyer (%31,40) ile kişisel gelişim-eğlence (%29,08) olmak üzere iki alt boyutta toplandığı görülmektedir.

Çalışma niyeti-kariyer alt boyutunda en yüksek ortalamaların $\bar{x}=3,70$ ile “mezun olduktan sonra turizmde çalışmayı düşünüyorum”, $\bar{x}=3,66$ ile “turizm sektöründe yönetici pozisyonuna kadar yükselmeyi hedefliyorum” ve $\bar{x}=3,60$ ortalama ile “turizm sektöründe çalıştığımda mutlu olacağıma inanıyorum” yargılarındadır. En düşük ortalamalar ise $\bar{x}=3,41$ ile “turizmde uzun yıllar çalışabilirim”, $\bar{x}=3,45$ ile “gelecekte, turizm sektörünün seçtiğimden dolayı pişmanlık duymayacağımı düşünüyorum” ve $\bar{x}=3,57$ ortalama ile “mezun olduktan sonra turizmde kendi işimi kurmayı düşünüyorum” yargılarında ortaya çıkmıştır.

Kişisel gelişim-eğlence alt boyutunda en yüksek ortalamaların $\bar{x}=4,13$ ile “turizmin kişisel iletişim becerimi artıracığına inanıyorum.”, $\bar{x}=4,05$ ile “turizmin yeni insanlarla tanışma fırsatı olacağını düşünüyorum” ve $\bar{x}=4,02$ ortalama ile “turizmin yabancı dil öğrenmeye destek olacağını düşünüyorum” yargılarındadır. En düşük ortalamalar ise $\bar{x}=3,76$ ile “turizmde çalışmanın sıradanlıktan uzaklaşma fırsatı olacağını düşünüyorum” ve $\bar{x}=3,85$ ile “turizmde çalışmanın uluslararası istihdam fırsatı olabileceğini düşünüyorum” yargılarında ortaya çıkmıştır.

3.5. Araştırma Katılımcılarına İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Turizm eğitimi almakta olan lisans öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentileri üzerine odaklanan bu çalışmada 368 katılımcının demografik (cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, ailenin aylık gelir durumu, ailenin yaşadığı bölge) ve diğer (turizm eğitimini tercih nedeni) özelliklerine ilişkin tanımlayıcı bilgiler Tablo 6’da gösterilen şekilde belirlenmiştir.

Tablo 6. Katılımcılara yönelik tanımlayıcı özellikler (n=368)

Değişkenler	Gruplar	f	%	Kümülatif (%)
Cinsiyet	Kadın	208	56,5	56,5
	Erkek	160	43,5	100,0
Yaş	18	42	11,4	11,4
	19	59	16,0	27,4
	20	70	19,0	46,5
	21	79	21,5	67,9
	22 ve üzeri	118	32,1	100,0
Bölüm	Turizm İşletmeciliği	101	27,4	27,4
	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	141	38,3	65,8
	Turizm Rehberliği	63	17,1	82,9
	Rekreasyon Yönetimi	63	17,1	100,0
Sınıf	1	118	32,1	32,1
	2	107	29,1	61,1
	3	102	27,7	88,9
	4	41	11,1	100,0
Ailenin Aylık Geliri	0-5.000	39	10,6	10,6
	5.001-6.000	24	6,5	17,1
	6.001-7.000	19	5,2	22,3
	7.001-8.000	25	6,8	29,1
	8.001 ve üzeri	261	70,9	100,0
Ailenin Yaşadığı Bölge	Akdeniz Bölgesi	26	7,1	7,1
	Doğu Anadolu Bölgesi	49	13,3	20,4
	Ege Bölgesi	39	10,6	31,0
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	23	6,3	37,2
	İç Anadolu Bölgesi	63	17,1	54,3
	Karadeniz Bölgesi	100	27,2	81,5
	Marmara Bölgesi	68	18,5	100,0
Turizm Eğitimi Tercih Nedeni	Kolay iş bulabilmek	97	26,4	26,4
	Turizmi eğlenceli bir iş olarak görmek	149	40,5	66,8
	Ailemin turizmde çalışmamı istemesi	5	1,4	68,2
	Turizm alanında faaliyet imkanına (işletme, yer) sahip bulunmamız	41	11,1	79,3
	Ailemin turizm bölgesinde yaşıyor olması	20	5,4	84,8
	Tercih puanımın turizm bölümüne yetmesi	56	15,2	100,0

Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinde kadın (%56,5), 22 ve üzeri yaş grubu (%32,1), gastronomi ve mutfak sanatları bölümü (%38,3), 2.sınıf (%29,1), 8.001 TL ve üzeri aylık gelir grubu (%70,9), Karadeniz Bölgesi (%27,2) ve turizmi eğlenceli bir iş olarak gören (%40,5) öğrenciler öne çıkmıştır (Tablo 6).

3.6. Turizm Eğitimi Algısının Tanımlayıcı Özelliklerle Karşılaştırılması

Turizm eğitimi algısının tanımlayıcı özelliklerle karşılaştırılmasında cinsiyet değişkeni için “Bağımsız Örneklem t-Testi”; yaş, bölüm, sınıf, ailenin aylık gelir durumu, ailenin yaşadığı bölge, turizm eğitimini tercih nedeni, turizm eğitimi memnuniyet durumu içinse “Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)” ve “Tukey (HSD) testi” sonuçları esas alınmıştır.

Turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algısının cinsiyet durumuna göre Tablo 7’de yapılan karşılaştırılmasında %5 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılık olmadığı ($p=0,473$; $p>0,05$) görülmüştür.

Tablo 7. Turizm eğitimi algısının cinsiyet durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s.s	t	p
Turizm Eğitimi Algısı	Kadın	208	3,41	0,68	-1,298	0,195
	Erkek	160	3,51	0,73		

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi algısının yaş durumuna göre yapılan karşılaştırmada 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ($p=0,234$; $p>0,05$) görülmüştür (Tablo 8).

Tablo 8. Turizm eğitimi algısının yaş durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Yaş	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Algısı	18	42	3,63	0,60	1,399	0,234
	19	59	3,55	0,54		
	20	70	3,49	0,74		
	21	79	3,41	0,71		
	22 ve üzeri	118	3,38	0,78		

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi algısının öğrencinin kayıtlı olduğu bölüme göre karşılaştırılmasında %5 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın olduğu ($p=0,018$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Tukey testi sonuçları kapsamında farklılığın, gastronomi ve mutfak sanatları ($\bar{x}=3,33$) ile rekreasyon yönetimi ($\bar{x}=3,65$) bölümleri arasında ortaya çıkmıştır (Tablo 9).

Tablo 9. Turizm eğitimi algısının bölüme göre karşılaştırılması

Boyut	Bölüm	n	$\bar{x}$	s.s	F	p	Tukey
Turizm Eğitimi Algısı	Turizm İşletmeciliği (a)	101	3,49	0,81	3,396	0,018*	b-d
	Gastronomi ve Mutfak Sanatları (b)	141	3,33	0,59			
	Turizm Rehberliği (c)	63	3,53	0,67			
	Rekreasyon Yönetimi (d)	63	3,65	0,75			

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi algısının öğrencinin kayıtlı olduğu sınıfa göre karşılaştırılmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın olduğu ($p=0,004$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre farklılığın 1. sınıf ($\bar{x}=3,65$) ile 4. sınıf ($\bar{x}=3,26$) öğrencileri arasında olduğu belirlenmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Turizm eğitimi algısının sınıfa göre karşılaştırılması

Boyut	Sınıf	n	$\bar{x}$	s.s	F	p	Tukey
Turizm Eğitimi Algısı	1 (a)	118	3,65	0,60	4,537	0,004*	a-d
	2 (b)	107	3,38	0,67			
	3 (c)	102	3,41	0,70			
	4 (d)	41	3,26	0,95			

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi algısının ailenin aylık gelir durumuna göre karşılaştırılmasında %5 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığının olmadığı ($p=0,698$; $p>0,05$) görülmüştür (Tablo 11).

Tablo 11. Turizm eğitimi algısının aylık gelir durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Ailenin Aylık Geliri	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Algısı	0-5.000	39	3,46	0,78	0,552	0,698
	5.001-6.000	24	3,52	0,57		
	6.001-7.000	19	3,24	1,02		
	7.001-8.000	25	3,42	0,61		
	8.001 ve üzeri	261	3,48	0,69		

*(p<0,05)

Turizm eğitimi algısının öğrencilerin yaşadığı bölgeye karşılaştırılmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın bulunmadığı (p=0,107; p>0,05) tespit edilmiştir (Tablo 12).

Tablo 12. Turizm eğitimi algısının yaşanılan bölgeye göre karşılaştırılması

Boyut	Bölge	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Algısı	Akdeniz Bölgesi	26	3,27	0,86	1,755	0,107
	Doğu Anadolu Bölgesi	49	3,38	0,74		
	Ege Bölgesi	39	3,70	0,52		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	23	3,22	1,07		
	İç Anadolu Bölgesi	63	3,44	0,70		
	Karadeniz Bölgesi	100	3,51	0,63		
	Marmara Bölgesi	68	3,47	0,64		

*(p<0,05)

Turizm eğitimi algısının öğrencilerin eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın bulunmadığı (p=0,185; p>0,05) tespit edilmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Turizm eğitimi algısının eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılması

Boyut	Eğitim Tercih Nedeni	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Algısı	Kolay iş bulabilmek	97	3,31	0,71	1,514	0,185
	Turizmi eğlenceli bir iş olarak görmek	149	3,53	0,70		
	Ailemin turizmde çalışmamı istemesi	5	3,29	0,54		
	Turizm alanında faaliyet imkanına (işletme, yer) sahip bulunmamız	41	3,60	0,69		
	Ailemin turizm bölgesinde yaşıyor olması	20	3,49	0,64		
	Tercih puanımın turizm bölümüne yetmesi	56	3,44	0,73		

*(p<0,05)

3.7. Turizm Eğitimi Beklentisinin Tanımlayıcı Özelliklerle Karşılaştırılması

Turizm eğitimi beklentisinin tanımlayıcı özelliklerle karşılaştırılmasında cinsiyet değişkeni için “Bağımsız Örneklem t-Testi”; yaş, bölüm, sınıf, ailenin aylık gelir durumu, ailenin yaşadığı bölge, turizm eğitimini tercih nedeni, turizm eğitimi memnuniyet durumu içinse “Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)” ve “Tukey (HSD) testi” sonuçları esas alınmıştır.

Turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi beklentisinin cinsiyet durumuna göre Tablo 14’te yapılan karşılaştırılmasında %5 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılık olmadığı (p=0,790; p>0,05) görülmüştür.

Tablo 14. Turizm eğitimi beklentisinin cinsiyet durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s.s	t	p
Turizm Eğitimi Beklentisi	Kadın	208	3,76	0,72	0,267	0,790
	Erkek	160	3,73	0,83		

*(p<0,05)

Turizm eğitimi beklentisinin öğrencilerin yaş durumuna göre yapılan karşılaştırmada 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ($p=0,239$; $p>0,05$) görülmüştür (Tablo 15).

Tablo 15. Turizm eğitimi beklentisinin yaş durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Yaş	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Beklentisi	18	42	3,93	0,69	1,385	0,239
	19	59	3,84	0,62		
	20	70	3,74	0,85		
	21	79	3,77	0,72		
	22 ve üzeri	118	3,64	0,84		

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi beklentisinin öğrencinin kayıtlı olduğu bölüme göre karşılaştırılmasında %5 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ($p=0,842$; $p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 16).

Tablo 16. Turizm eğitimi beklentisinin bölüme göre karşılaştırılması

Boyut	Bölüm	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Beklentisi	Turizm İşletmeciliği (a)	101	3,73	0,82	0,277	0,842
	Gastronomi ve Mutfak Sanatları (b)	141	3,79	0,64		
	Turizm Rehberliği (c)	63	3,78	0,73		
	Rekreasyon Yönetimi (d)	63	3,69	0,99		

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi beklentisinin öğrencinin kayıtlı olduğu sınıfa göre karşılaştırılmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p=0,398$; $p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 17).

Tablo 17. Turizm eğitimi beklentisinin sınıfa göre karşılaştırılması

Boyut	Sınıf	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Algısı	1	118	3,84	0,75	0,990	0,398
	2	107	3,74	0,81		
	3	102	3,70	0,69		
	4	41	3,64	0,93		

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi beklentisinin ailenin aylık gelir durumuna göre karşılaştırılmasında %5 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığının olmadığı ($p=0,303$; $p>0,05$) görülmüştür (Tablo 18).

Tablo 18. Turizm eğitimi beklentisinin aylık gelir durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Ailenin Aylık Geliri	n	$\bar{x}$	s.s	F	p
Turizm Eğitimi Beklentisi	0-5.000	39	3,68	0,88	1,218	0,303
	5.001-6.000	24	3,61	0,81		
	6.001-7.000	19	3,46	0,97		
	7.001-8.000	25	3,70	0,64		
	8.001 ve üzeri	261	3,80	0,75		

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi beklentisinin öğrencilerin yaşadığı bölgeye karşılaştırılmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılığın olduğu ($p=0,036$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre farklılığın Akdeniz Bölgesi ($\bar{x} =3,58$) ile Ege Bölgesi ($\bar{x} =4,01$); Doğu Anadolu Bölgesi ($\bar{x} =3,60$) ile Ege Bölgesi ($\bar{x} =4,01$) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ($\bar{x} =3,38$) ile Ege Bölgesi ($\bar{x} =4,01$) arasında ortaya çıktığı tespit edilmiştir (Tablo 19).

Tablo 19. Turizm eğitimi beklentisinin yaşanılan bölgeye göre karşılaştırılması

Boyut	Bölge	n	$\bar{x}$	s.s	F	p	Tukey
Turizm Eğitimi Beklentisi	Akdeniz Bölgesi (a)	26	3,58	1,11	2,378	0,036*	a-c b-c d-c
	Doğu Anadolu Bölgesi (b)	49	3,60	0,87			
	Ege Bölgesi (c)	39	4,01	0,46			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi (d)	23	3,38	0,99			
	İç Anadolu Bölgesi (e)	63	3,79	0,74			
	Karadeniz Bölgesi (f)	100	3,80	0,77			
	Marmara Bölgesi (g)	68	3,80	0,58			

*($p<0,05$)

Turizm eğitimi beklentisinin öğrencilerin eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde olmak üzere anlamlı bir farklılık ($p=0,00$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre farklılığın kolay iş bulabilme ($\bar{x}=3,60$) ile turizmi eğlenceli bir iş olarak görme ($\bar{x}=3,95$); turizmi eğlenceli bir iş olarak görme ($\bar{x}=3,95$) ile tercih puanının turizm bölümüne yetmesi ($\bar{x}=3,40$) ve turizm alanında faaliyet imkanına (işletme, yer) sahip bulunma ($\bar{x}=3,98$) ile tercih puanının turizm bölümüne yetmesi ($\bar{x}=3,40$) arasında ortaya çıktığı tespit edilmiştir (Tablo 20).

Tablo 20. Turizm eğitimi beklentisinin eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılması

Boyut	Eğitim Tercih Nedeni	n	$\bar{x}$	s.s	F	p	Tukey
Turizm Eğitimi Beklentisi	Kolay iş bulabilmek (a)	97	3,60	0,70	6,618	0,00*	a-b b-f d-f
	Turizmi eğlenceli bir iş olarak görmek (b)	149	3,95	0,77			
	Ailemin turizmde çalışmamı istemesi (c)	5	3,67	0,76			
	Turizm alanında faaliyet imkanına (işletme, yer) sahip bulunmamız (d)	41	3,98	0,73			
	Ailemin turizm bölgesinde yaşıyor olması (e)	20	3,52	0,81			
	Tercih puanının turizm bölümüne yetmesi (f)	56	3,40	0,73			

*($p<0,05$)

3.8. Turizm Eğitimi Memnuniyeti Algı Skorları

Bu çalışmada, lisans seviyesinde turizm eğitimi almaya devam eden turizm öğrencilerinin bölüm memnuniyetinin belirlenmesinde algı skorlarının hesaplanması öngörülmüştür. Çalışmada lisans öğrencilerine uygulanan anket kapsamında öğrencilerin okudukları bölümün memnuniyetini ölçmek adına 5 ile 1 arasında

puanlama yapması istenilmiştir. Bu çerçevede öğrencilerden sağlanan puanlar ve algı skoru hesaplaması sonucunda Tablo 21 oluşturulmuştur.

Tablo 21. Turizm eğitim memnuniyeti algı skorları

Bölüm	Bölüm Memnuniyeti					Toplam	Algı Skoru	%
	Çok Memnunum	Memnunum	Kısmen Memnunum	Memnunum Değilim	Hiç Memnunum Değilim			
Turizm İşletmeciliği	24	41	23	3	10	101	199	36,8
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	19	58	46	12	6	141	159	29,4
Rekreasyon Yönetimi	14	28	15	2	4	63	129	23,8
Turizm Rehberliği	4	28	21	6	4	63	53	9,0
Toplam	61	155	105	23	24	368	540	100

Bir algı anketinin sonuçlarını anlamak için kullanılan sayısal puan, “algı skoru” olarak kabul edilmektedir. Bu skor, bir durumu olumlu olarak değerlendiren katılımcı cevaplarının puanından olumsuz puan verenlerin çıkarılması ile hesaplanmaktadır (<https://www.driveresearch.com>).

Bu araştırma kapsamında lisans seviyesinde turizm eğitimi almaya devam eden öğrencilerin bölüm düzeyinde memnuniyetine ilişkin değişkenlerine ilişkin verdikleri cevaplar; çok memnunum (5), memnunum (4), kısmen memnunum (3), memnunum değilim (2) ve hiç memnunum değilim (1) şeklinde öğrencilere sunulmuş ve kodlama yapmaları istenilmiştir. Çok memnunum (5) ve memnunum (4) cevapları olumlu; kısmen memnunum (3), memnunum değilim (2) ve hiç memnunum değilim (1) cevapları ise olumsuz cevap olarak kabul edilmiştir. Akabinde verilen cevaplar ile ilişkili puanlar

çarpılarak puanlar hesaplanmıştır. Daha sonra olumlu puanlardan olumsuz puanlar çıkarılarak 368 öğrencinin bölüm memnuniyeti algı skorları oluşturulmuştur. Turizm eğitim memnuniyetinde en yüksek yüzde Turizm İşletmeciliği (%36,8) ve en düşük yüzde ise Turizm Rehberliği (%9) bölümünde gerçekleşmiştir.

3.9. Turizm Eğitim Algısı ve Beklentisi İlişkisine Yönelik Korelasyon Analizi

Bu çalışmada lisans seviyesinde turizm eğitimi almaya devam etmekte olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentisi ilişkisinin ortaya konulmasında “Korelasyon Analizi” yapılması uygun bulunmuştur. İstatistik biliminde iki değişkenin kıyaslanıp ilişkinin ortaya konulmasında Korelasyon Analizi yapılması öngörülmektedir. Bu analiz ile ortaya çıkan ilişkinin gücü ve yönü tayin edilmektedir. Bu süreçte korelasyon katsayısı olan “r” değerinin (-1) ile (+1) arasında bir değer alması beklenmektedir. Bununla birlikte korelasyon katsayısı değerinin (r) 0,00-0,29 aralığında olması “düşük”, 0,30-0,69 aralığında olması “orta” ve 0,70 ve üzeri bir değer olması ise “yüksek” bir ilişkinin bulunduğu işaret etmektedir (Ural ve Kılıç, 2006).

Tablo 22. Turizm eğitim algısı ve beklentisi ilişkisine yönelik korelasyon analizi

	Turizm Eğitim Algısı	
	r	
Turizm Eğitimi Beklentisi		0,547**
	p	0,000
	n	368
Çalışma Niyeti-Kariyer Beklentisi	r	0,497**
	p	0,000
	n	368
Kişisel Gelişim	r	0,496**
	p	0,000
	n	3368

*p<0,05

Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentisi arasında bir ilişkinin var olup olmadığının ortaya çıkarılması için Tablo 22’de yer almakta olan korelasyon analizi sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre;

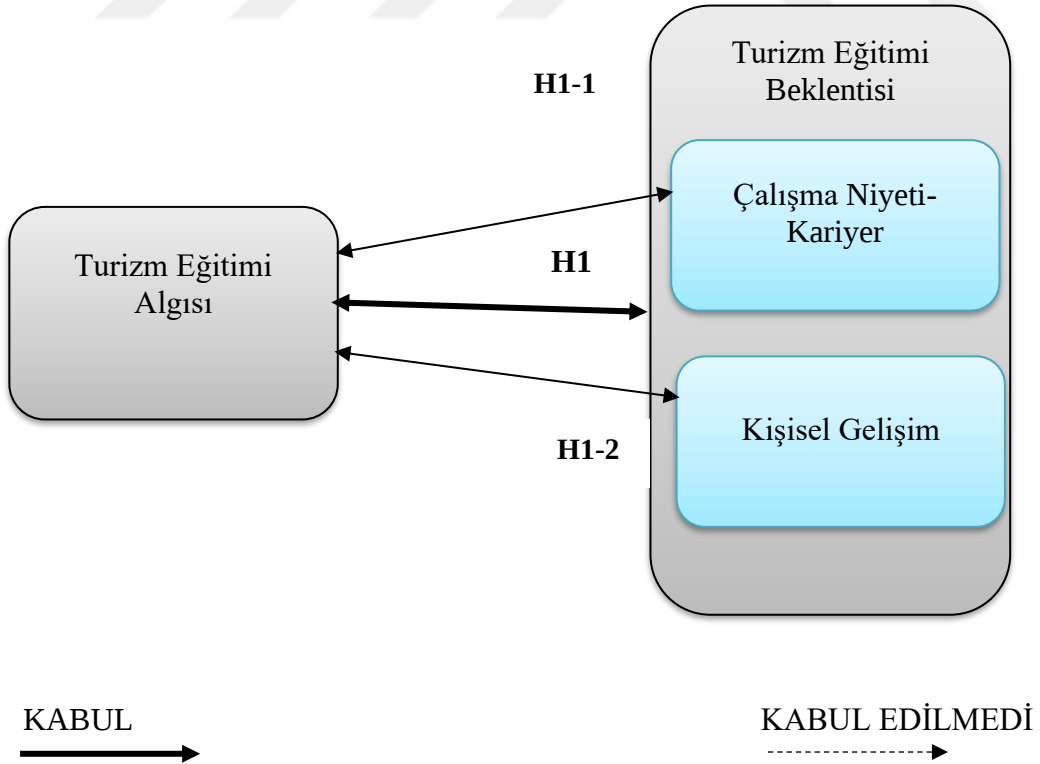
-Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentisi arasında “r” değeri 0,547 olup, orta düzeyde ($0,30 < r < 0,69$) olmak üzere pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

-Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve çalışma niyeti-kariyer beklentisi arasında “r” değeri 0,497 olup, orta düzeyde ($0,30 < r < 0,69$) olmak üzere pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

-Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve kişisel gelişim beklentisi arasında “r” değeri 0,496 olup, orta düzeyde ($0,30 < r < 0,69$) olmak üzere pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

3.10. Araştırma Hipotez Testi Sonuçları ve Genel Değerlendirme

Lisans seviyesinde turizm eğitimi almaya devam etmekte olan öğrencilerin turizm eğitimi algısı ve beklentisi ilişkisinin ortaya konulmasında Karabük Üniversitesi Safranbolu Turizm Fakültesi özelinde gerçekleştirilen bu araştırma, katılımcısı öğrencilerden sağlanan verileri korelasyon analizi sonuçları kapsamında bu araştırmada test edilmesi öngörülen ve Şekil 4’te gösterilen hipotez testi sonuçlarına ulaşılmıştır:

Şekil 4. Araştırma hipotezleri kabul durumu

Turizmdeki temel sorunlar, ülkeler arasında çok benzerdir: düşük ücret, personel esnekliği ve hareketliliği, yüksek personel devir hızı, kalıcı beceri eksiklikleri, yüksek mevsimsellik ve kayıt dışı istihdam olarak sıralanmaktadır. Bu süreçte turizm sektöründe nitelikli personelin gerekliliği tartışılmazdır. Potansiyel turistlerin taleplerini karşılamak için gereken personel sayısına ve kişiselleştirilmiş hizmetler, animasyon ve sosyal katılım becerilerine sahip nitelikli personel ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Turizm sektörünün niteliklerin rolüne ilişkin tartışmada, turizm personeline değer verilmesi ve işverenlerin nitelikli personeli sektöre çekememesi nedeniyle insan kaynaklarının diğer sektörlerle kaptırılması sorununa dikkat çekilmektedir (Strietska-Ilina ve Tessaring, 2005).

Bu araştırma sonuçları göstermektedir ki gelecekte rol üstlenecek potansiyel turizm personeli adayları; kariyer ve kişisel gelişimi önemsemektedir. Adayların sektörde çalışma niyetleri bu iki argüman etrafında şekillenmektedir. Bu anlamda turizm sektörü işletmelerinin nitelikli elemanları bünyesine katabilmesi için personelin kişisel gelişimini destekleyecek ve ona kariyer fırsatı sunabilecek bir atmosfer oluşturmaları gerektiği söylenebilir.

SONUÇ

Turizm faaliyeti, sürekli değişime tabi olup sektördeki profesyonellerin farklı davranma, düşünme ve planlamaya hazır olarak değişimlere ve olası etkilerine uyum sağlamasını gerektirir (Sheldon, 2007). Turizm, tamamen insanlarla ilgili bir işkolu olup insani etkileşim, bağlantılar kurma ve farklı kültürleri deneyimleme beklentisi içerisinde olan ziyaretçilere hizmet sunabilme ile ilişkilidir. Bu nedenle turizm eğitiminde becerilerin, yeteneklerin ve değerlerin gelişimini destekleyen farklı pedagojik yaklaşımları içermesi oldukça önemlidir (Belhassen ve Caton, 2011). Özellikle öğrencilerin sektörle daha yakın bağlar kurmasını sağlayan turizm eğitiminin, mezuniyet sonrası turizm sektöründe kalabilmelerini kolaylaştırdığı düşünülmektedir (<https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu>).

Turizm eğitimi öğrencilerine göre sektörel çalışma koşulları nedeniyle öğrenciler başka sektörlerle kaymakta ve turizmden uzaklaşmaktadır. Bu bağlamda turizm, öğrencilerin sektörel algılarının belirlenmesi ve onları sektörden uzaklaştıran hususların ortaya çıkarılması açısından önem taşımaktadır. Bu düşünceden hareketle bu tez çalışmasında lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan fakülte öğrencilerinin turizm eğitimi algısı ve beklentilerinin ortaya konulması ve turizm algısı ile turizm beklentisi arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, 2023-2024 öğretim yılı Bahar döneminde turizm eğitimi almakta olan 368 öğrenciye kolayda örneklem yöntemi ve yüz yüze görüşme tekniği kapsamında uygulanan anket verilerinin analizinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

-Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinde kadın (%56,5), 22 ve üzeri yaş grubu (%32,1), gastronomi ve mutfak sanatları bölümü (%38,3), 2.sınıf (%29,1), 8.001 TL ve üzeri aylık gelir grubu (%70,9), Karadeniz Bölgesi (%27,2) ve turizmi eğlenceli bir iş olarak gören (%40,5) öğrencilerin öne çıktığı görülmüştür.

-Öğrencilerin turizm eğitimi algısını “mesleki” (iş güvencesi, diğer işlere göre saygınlık, cinsiyet ayrımcılığın olmaması, yasak hakların yeterliliği) ve “öznel” (sosyal ilişkilerin yüksek olduğu bir meslek, yeni insanlarla tanışma keyfi, eğlenceli çalışma) olmak üzere iki alt boyutla ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir.

-Öğrencilerin turizm eğitimi beklentisine; “çalışma niyeti-kariyer” (uzun yıllar sektörde çalışma isteği, sektörde yönetici pozisyonuna kadar yükselme, sektöründe çalıştığında mutlu olacağına inanma, turizm sektöründe kendi işimi kurma) ve “kişisel gelişim” (kişisel iletişim becerisi artırma inancı, yabancı dil öğrenme imkânı, yeni insanlarla tanışma fırsatı, uluslararası istihdam fırsatı, sıradanlıktan uzaklaşma fırsatı) yönüyle yaklaştıkları görülmüştür.

-Öğrencilerin turizm eğitimi algısının tanımlayıcı özellikleriyle karşılaştırılmasında öğrencinin okuduğu bölüm ve sınıfa göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bölüm düzeyinde farklılığın gastronomi ve mutfak sanatları ($\bar{x}=3,33$) ile rekreasyon yönetimi ($\bar{x}=3,65$) bölümleri arasında; sınıf düzeyinde farklılığın ise 1. sınıf ($\bar{x}=3,65$) ile 4. sınıf ($\bar{x}=3,26$) öğrencileri arasında olduğu görülmüştür.

-Öğrencilerin turizm eğitimi beklentisinin tanımlayıcı özellikleriyle karşılaştırılmasında ailesin yaşadığı bölge ve okuduğu bölümü tercih nedenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Turizm eğitimi beklentisinin öğrencilerin yaşadığı bölgeye göre karşılaştırılmasında farklılığın Akdeniz Bölgesi ($\bar{x}=3,58$) ile Ege Bölgesi ($\bar{x}=4,01$); Doğu Anadolu Bölgesi ($\bar{x}=3,60$) ile Ege Bölgesi ($\bar{x}=4,01$) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ($\bar{x}=3,38$) ile Ege Bölgesi ($\bar{x}=4,01$) içerisinde yaşamakta olan öğrenciler arasında ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Turizm eğitimi beklentisinin öğrencilerin eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılmasında ise kolay iş bulabilme ($\bar{x}=3,60$) ile turizmi eğlenceli bir iş olarak görme ($\bar{x}=3,95$); turizmi eğlenceli bir iş olarak görme ($\bar{x}=3,95$) ile tercih puanının turizm bölümüne yetmesi ($\bar{x}=3,40$) ve turizm alanında faaliyet imkanına (işletme, yer) sahip bulunma ($\bar{x}=3,98$) ile tercih puanının turizm bölümüne yetmesi ($\bar{x}=3,40$) beyanı veren öğrenciler arasında olduğu saptanmıştır.

-Öğrencilerin turizm eğitimi algısı ile turizm eğitimi beklentileri arasında orta düzeyde ($r=0,547$) bir ilişki bulunmaktadır. Turizm eğitimi algısı ile çalışma niyeti-kariyer beklentisi arasında ($r=0,497$) ve kişisel gelişim beklentisi arasında da ($r=0,433$) olmak üzere orta düzeyde ($r=0,496$) bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkiler kapsamında bu araştırmada test edilmesi öngörülen H1, H1-1 ve H1-2 hipotezleri kabul edilmiştir.

Araştırmada ulaşılan yukarıdaki sonuçlar çerçevesinde turizm eğitimi kapsamında eğitim kurumlarına, sektörel işletmelere ve turizm karar vericilerine aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

-Turizm değer zincirinin önemli bir halkasını oluşturan eğitim ve öğretim önemi kabul edilmeli ve dinamik süreçte değişen ve gelişen ortam koşullarına göre kendini yenilemesine destek verilmelidir.

-Eğitim kurumları ve özel sektörle ortaklık kurarak vasıflı kişilerin vasıflı işlerle eşleştirilmesini kolaylaştırma adına iş birliği yapabilir. Özellikle teknik becerilerin geliştirmesine odaklanabilir. Bu iş birliği; veri tabanı yönetimi, veri analizi, teknik bilgi, bilgisayar becerileri, analitik beceriler, pazarlama, proje yönetimi, yabancı diller, tasarım ve metin yazarlığını kapsayabilir.

-Turizm eğitim kurumları, katma değerli işler elde etmeye imkan sağlama adına dijital araçları ve turizm kurumlarının değerlendirilmesinin etiketi olarak kabul edilen akreditasyonu bünyelerine taşıyabilir.

-Kaliteli turizm eğitimini teşvik etme adına turizm alanında yüksek öğrenim programları, turizm endüstrisi ve öğrenciler; ihtiyaçları konusunda iş birlikleri sağlayıp, birbirlerine geri bildirimler sunabilir.

Bu tez çalışmasında lisans düzeyinde olmak üzere turizm eğitimi algısı ve beklentisi incelenmiştir. Gelecekteki benzer çalışmalarda bu araştırmada kullanılan turizm eğitimi algısı ve beklentisi ölçekleri ortaöğretim, ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilere uygulanabilir ve farklı öngörüler oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, O. K. (1991). *Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkenliği*. Ankara: Milli Prodüktive Merkezi Yayınları.
- Aratoğlu Uslu, G. (2019). Alanya bölgesindeki dört ve beş yıldızlı konaklama işletmelerinin bedensel engelli turizmüne bakışı. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Akış Roney, S. ve Öztin, P. (2007). Career perceptions of undergraduate tourism students: A case study in Turkey. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 6(1), 4-17.
- Aksu, M. ve Bucak, T. (2012). Mesleki turizm eğitimi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 7-18.
- Akyol, C., Oğan, E. ve Oğan Y. (2018). Turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerinin mesleki beklentileri ve sosyo-ekonomik profilleri üzerine bir araştırma, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(2), 648-665.
- Alp, T. (1992). *Türkiye’de Turizm Eğitimin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları*, Turizm Eğitimi, 47, Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Amoah, V. A. ve Baum, T. (1997). Tourism education: policy versus practice. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 9(1), 5-12.
- Ayaz, N. (2015). Millî Eğitim Şûrası kararlarında mesleki eğitimin düşünsel yapısı ve turizm eğitimi. *Turizm Akademik Dergisi*, 2(2), 45-57.
- Ayaz, N. ve Sorgun, T. (2020). Turist tipolojisi ve seyahat memnuniyeti ilişkisi: Ilgaz Kayak Merkezi örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(2), 328-341.
- Aydemir, B. (2008). Türkiye’de turizm eğitimi: Kültür ve Turizm Bakanlığı örneği. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Ayikoru, M., Tribe, J. ve Airey, D. (2009). Reading tourism education: Neoliberalism unveiled. *Annals of Tourism Research*, 36(2), 191-221.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2013). Turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği), *Akademik Bakış Dergisi*, (35), 1-21.

- Bağdat, F., Yerli, Y., Yılmaz, B., Saraç, Ö. ve Pamukcu, H. (2022). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer planlama davranışlarının belirlenmesi: AKÜ ve SUBÜ karşılaştırmalı örneği. *Journal of New Tourism Trends*, 3(2), 177-194.
- Baker, K. (2008). Kerala's strategy for tourism growth: A Southern approach to development and poverty alleviation. In: P. M. Burns and M. Novelli (Eds.), *Tourism Development: Growth, Myths and Inequalities*, Oxford: CABI, 192-216.
- Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, E. ve Demirel, O. N. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin ve geleceğe yönelik bakış açıların belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-25.
- Baltacı, F. ve Üngüren, E. (2010). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, 11. *Ulusal Turizm Kongresi*, 312-324.
- Belhassen, Y. ve Caton, K. (2011). On the need for critical pedagogy in tourism education. *Tourism Management*, 32(6), 1389-1396.
- Bethencourt, M. ve Morillo, M. C. (2010). Tourism product: Conceptualisation and characteristics. In: F. M. Diaz-Perez (Ed.), *Competitive Strategies and Policies for Tourism Destinations: Quality, Innovation and Promotion*. Oxford: Nova Science Publishers, 1-19.
- Boylu, Y. (2002). Türkiye'deki örgün turizm eğitiminin sistematik olmayan bir açıdan değerlendirilmesi. *Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 63-78.
- Buluk, B. ve Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (COVID-19) sürecinde uzaktan eğitimin turizm lisans öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, 5(3), 285-298.
- Christou, E. (1999). Hospitality management education in greece: an exploratory study. *Tourism Management*, 20(6), 683-691.
- Civelek, M. (2023). Turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme ilişkin metaforlarının analizi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1025-1038.
- Çakmak, M., Sarıışık, M. ve Ulama, Ş. (2021). Tourism students' views and thoughts on undergraduate education: A research in state universities. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 7(1), 352-366.

- Çatı, K. ve Bilgin, Y. (2013). Turizm lisans öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma eğilimleri. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 23-46.
- Çelik, K. (2006). Otellerde staj yapan öğrencilerin ve otel yöneticilerinin memnuniyet düzeyleri üzerine bir araştırma. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çetin, Ş. (2005). Öğrenci stajlarında yararlanılan dersler üzerine ampirik bir değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 153-169.
- Dağdeviren, A. (2007). Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların ders programlarının fonksiyonel açıdan değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Dinçer, F. İ., Akova, O. ve Kaya, F. (2013). Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 42-56.
- Erdem, B. ve Şenol, F. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye ilişkin memnuniyet algıları: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 177-196.
- Erden, M. (1989). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğrencilerinin meslekleri ile ilgili beklentileri. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(4), 93-107.
- Eren, D., Özgül, E. ve Çullu Kaygısız, N. (2013). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin belirlenmesi: Nevşehir Üniversitesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(35), 15-27.
- Eser, Z. (2002). Turizm eğitime üç açılı yaklaşım: profesyonel eğitim, mesleki beceri eğitimi ve girişimcilik eğitimi. *Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirileri*, (2), Ankara.
- Field, A. (2000). *Discovering Statistics Using SPSS for Windows*. London-Thousand Oaks-New Delhi: Sage Publications.
- Gürdal, M. (2002). Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin yapısal analizi, okullaşma-eğitimin kalitesi-staj-istihdam sorunları ve çözüm önerileri. *Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı*, Ankara.
- Gürkan, T. (2006). *Eğitim, Öğretim ve Programlarla İlgili Temel Kavramlar: Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Güzel, N. G. (2006). Yükseköğretimde turizm eğitimi ve hizmet kalitesi. (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güzel, T., Akdağ, G., Güler, O. ve Şener, S. (2014). Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizmde kariyer algılamaları: Çanakkale, Mersin ve Kıbrıs'ta bir araştırma, 3. *Doğu Akdeniz Sempozyumu*, Mersin.
- Hamzaçebi, A. B. ve Yozgat, U. (2019). Turizm sektöründe algı yönetiminin rolü. *International Journal of Management and Administration*, 51-65.
- <https://multilateralism.sipa.columbia.edu/news/promoting-sustainable-development-through-tourism-education-role-world-tourism-organization> [Erişim Tarihi: 22.05.2024].
- <https://sozluk.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 24.05.2024].
- <https://stf.karabuk.edu.tr/icerikGoster.aspx?K=S&id=1106&BA=index.aspx> [Erişim Tarihi: 11.05.2024].
- <https://www.britannica.com/topic/education> [Erişim Tarihi: 23.05.2024].
- <https://www.cognifit.com/tr/perception> [Erişim Tarihi: 17.01. 2024].
- <https://www.driveresearch.com/market-research-company-blog/what-is-perception-score/#:~:text=A%20perception%20score%20is%20a,perception%20compares%20to%20the%20competition.> [Erişim Tarihi: 23.03.2024].
- <https://www.unwto.org/un-tourism-academy> [Erişim Tarihi: 23.05.2024].
- <https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu/2023/12/new-perspectives-for-tourism-education> [Erişim Tarihi: 23.05.2024].
- <https://www.psikolojik.gen.tr/algı.html> [Erişim Tarihi: 23.02.2024].
- Ilgaz, B. (2011). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Yılmazlık, Umutsuzluk Durumları ve Sektörel Tutumlarının Kariyer Seçimlerine Etkileri: Akdeniz Üniversitesi Örneği. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Isayeva, S. (2018). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin akademik motivasyon, beklenti ve algılarının Türkiye ve Polonya eğitimi kapsamında değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- İçöz, O. (2001). *Turizm İşletmelerinde Pazarlama: İlkeler ve Uygulamalar*. Turhan Kitabevi yayınları.

- İlban, M. O. (2015). Turizm eğitimi sorunlarının öğrencilerin duygusal bağlılığına etkisi. *Avrupa Sosyal Bilimler Dergisi*, 46(4), 390-403.
- İnanır, A. ve Uçar, Ö. (2016). Meslek yüksekokullarında turizm eğitimi alan öğrencilerin memnuniyet düzeyleri ile turizm sektörüne yönelme eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 72-85.
- Kalyon, B. (2014). Meslek lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik beklentileri ve beklentilerini gerçekleştirme düzeyi. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karakuş, N., Esendemir, N., Ucuzsatar, N. ve Karacaoğlu, M. Ö. (2021). Türkçe dersleri özelinde uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 993-1011.
- Kline, T. J. B. (2005). *Psychological Testing: A Practical Approach to Design and Evaluation*. Thousand Oaks: Sage Publications Inc.
- Kocaman, S. ve Kuybu Rol, E. P. (2020). Öğrencilerin mesleki algı ve beklentileri ile gelecek kaygılarının sektörde çalışma isteği üzerine etkisi: Antalya yükseköğretim turizm öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 3192-3217.
- Kozak, M. A. (2009). Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, (22), 1-20.
- Mayaka M. ve Akama S. J. (2007). Systems approach to tourism training and education: The Kenyan case study. *Tourism Management*, (28), 298-306.
- Menteş, N. (2020). Mutluluk, gelir ve demokrasi: dünya ülkeleri için yapısal eşitlik modeli önerisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2138-2153.
- Meyers, A. (2013). *Introduction to Statistics and SPSS in Psychology*. United Kingdom: Pearson Education Limited.
- Mısırlı, İ. (2002). Turizm sektöründe meslek standartları ve mesleki belgelendirme sistemi (sertifikasyon). *Anatolia Turizm Araştırma Dergisi*, 13(1), 39-55.
- Mínguez, C., Martínez-Hernández, C. ve Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post pandemic era? *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 1-14.

- Oranlı, E. C. (2022) Sakin şehirlerin sürdürülebilir destinasyon pazarlaması üzerinde etkileri: Perşembe ilçesi örneği. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Orhan, A. (2015). Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algılarının çalışma niyetleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Özdemir, Z. (2017). Gastronomi ve mutfak sanatları lisans programlarından sektör, öğrenci ve öğretim elemanı beklentilerinin değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler kültür ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29-38.
- Pelit, E. ve Öztürk, Y. (2010). Kariyer tercihinde kişisel değişkenlerin rolü: turizm ve öğretmenlik eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 207-234.
- Saner, T., Bahçelerli, N. M. ve Eyüpoğlu, S. Z. (2016). The importance of practical training in tourism education. https://www.researchgate.net/publication/312127628_The_importance_of_practical_training_in_tourism_education [Erişim Tarihi: 04.05.2024].
- Sekeran, U. (2003). *Research Methods For Busines*, John Wiley and Sons: United States of America.
- Seymen, A. O. (2002). Turizm İşletmelerinde Oryantasyon Eğitiminin İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Önemi ve Buna Yönelik Program Modelinin Oluşturulması. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 15-25.
- Sezgin, O. M. (2001). *Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı*. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Sheldon, P., Fesenmaier, D., Woeber, K., Cooper, C. ve Antonioli, M. (2007). Tourism education futures, 2010-2030: Building the capacity to lead. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 7(3), 61-68.
- Solmaz, S. A. ve Erdoğan, Ç. (2013). Turizm eğitimi alan ön lisans ve lisans öğrencilerinin turizm endüstrisine bağlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. 14. *Ulusal Turizm Kongresi*, Kayseri, 05-08 Aralık.
- Strietska-Ilina, O. ve Tessaring, M. (2005). *Trends and Skill Needs in Tourism*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Taş, M. ve Özmen, M. (2019). Meslek seçiminde aile desteği ve kariyer uyum yetenekleri ilişkisi: olumlu gelecek beklentisinin aracılık rolü. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 736-761.
- Tuncer, M. (2011). Yükseköğretim gençliğinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 933-946.
- Türker, N., Uçar, M. ve Ateş, M. A. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü algıları: Karabük Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 311-333.
- Ulama, Ş., Batman, O. ve Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 339-366.
- Unur, K. ve Köşker, H. (2015). Türkiye'de turizm eğitimi ve turizm eğitimi alan öğrencilerin turizme bakış açılarına yönelik araştırmaların incelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 44-71.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ünal, Ç. ve Yücel, B. (2018). Kırsal turizmin geliştirilmesi ve yönetilmesinde yerel halkın algı ve tutumları: Ödemiş/ Birgi örneği, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(39), 113-130.
- Üngüren, E. ve Ehtiyar, R. (2009). Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 4(14), 2093-2127.
- Ünlüönen, K. (2000). Turizm işletmeciliği öğretmenlik programlarının öğrenci beklentileri ve algılamaları açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 218-238.
- Ünlüönen, K. (2004). Turizm işletmeciliği öğretmenlik programlarının öğrenci beklentileri ve algılamaları açısından karşılaştırılması (1998-1999 ve 2003-2004 Öğretim Yılları), *Ticaret ve Turizm Eğitim Dergisi*. (1), 108-130.
- Ünlüönen, K. ve Boylu, Y. (2005). Türkiye'de yüksek öğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11-32.
- Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö. ve Günsel, A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin, mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199.

Yeşiltaş, M., Öztürk, Y. ve Hemmington, N. (2010). Türkiye'de turizm eğitimi ve insan kaynaklarına etkileri, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(1), 55-71.

Zagonari, F. (2009). Balancing tourism education and training, *International Journal of Hospitality Management*, (28), 2-9.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Turizm lisans eğitimi sorunlarına ilişkin görüşler	20
Tablo 2. Turizm eğitimi algısı ölçeği çarpıklık ve basıklık testi sonuçları.....	31
Tablo 3. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği çarpıklık ve basıklık testi sonuçları.....	32
Tablo 4. Turizm eğitimi algısı ölçeği faktör analizi sonuçları.....	33
Tablo 5. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği faktör analizi sonuçları	35
Tablo 6. Katılımcılara yönelik tanımlayıcı özellikler (n=368)	37
Tablo 7. Turizm eğitimi algısının cinsiyet durumuna göre karşılaştırılması	38
Tablo 8. Turizm eğitimi algısının yaş durumuna göre karşılaştırılması	38
Tablo 9. Turizm eğitimi algısının bölüme göre karşılaştırılması.....	39
Tablo 10. Turizm eğitimi algısının sınıfa göre karşılaştırılması.....	39
Tablo 11. Turizm eğitimi algısının aylık gelir durumuna göre karşılaştırılması	40
Tablo 12. Turizm eğitimi algısının yaşanan bölgeye göre karşılaştırılması	40
Tablo 13. Turizm eğitimi algısının eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılması	41
Tablo 14. Turizm eğitimi beklentisinin cinsiyet durumuna göre karşılaştırılması	41
Tablo 15. Turizm eğitimi beklentisinin yaş durumuna göre karşılaştırılması	42
Tablo 16. Turizm eğitimi beklentisinin bölüme göre karşılaştırılması.....	42
Tablo 17. Turizm eğitimi beklentisinin sınıfa göre karşılaştırılması	42
Tablo 18. Turizm eğitimi beklentisinin aylık gelir durumuna göre karşılaştırılması	43
Tablo 19. Turizm eğitimi beklentisinin yaşanan bölgeye göre karşılaştırılması	43
Tablo 20. Turizm eğitimi beklentisinin eğitim tercih nedenine göre karşılaştırılması	44
Tablo 21. Turizm eğitim memnuniyeti algı skorları	45
Tablo 22. Turizm eğitim algısı ve beklentisi ilişkisine yönelik korelasyon analizi.....	46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma modeli.....	13
Şekil 2. Turizm eğitimi algısı ölçeği normallik dağılımı	31
Şekil 3. Turizm eğitimi beklentisi ölçeği normallik dağılımı	32
Şekil 4. Araştırma hipotezleri kabul durumu	47

EKLER

Ek 1. Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırmada lisans düzeyinde olmak üzere turizm işletmeciliği, gastronomi ve mutfak sanatları, turizm rehberliği ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde eğitim almakta olan öğrencilerin turizm meslek algısı ve beklentilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlara, sektörel işletmelere ve turizm politikası düzenleyicilerine destek olabileceğini düşünülmektedir. Bu amaç doğrultusunda siz değerli öğrencilerin görüşleri bizim için önem arz etmektedir. Vereceğiniz cevaplar kesinlikle araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Bize aşağıdaki sorular kapsamında birkaç dakikanızı ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Ferdi ÇUFALI
Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Nurettin AYZA
Karabük Üniversitesi, Safranbolu Turizm
Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı

1. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz?		Yaşınız?	
Kadın	()	18 yaş	()
Erkek	()	19 yaş	()
		20 yaş	()
		21 yaş	()
		22 yaş ve üzer	()
Bölümünüz?		Sınıfınız?	
Turizm İşletmeciliği	()	1	()
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	()	2	()
Turizm Rehberliği	()	3	()
Rekreasyon Yönetimi	()	4	()
Aileniz aylık geliri?		Ailenizin yaşadığı bölge?	
0-5.000 TL	()	Akdeniz Bölgesi	()
5.001-6.000 TL	()	Doğu Anadolu Bölgesi	()
6.001-7.000 TL	()	Ege Bölgesi	()
7.001-8.000 TL	()	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	()
8.001 TL ve üzeri	()	İç Anadolu Bölgesi	()
		Karadeniz Bölgesi	()
		Marmara Bölgesi	()
Turizm eğitimi tercih etmenizdeki en önemli nedeniniz?		Turizm eğitiminden memnuniyet durumunuz	
Kolay iş bulabilmek	()	Çok Memnun	()
Turizmi eğlenceli bir iş olarak görmek	()	Memnun	()
Ailemin turizmde çalışmamı istemesi	()	Kısmen Memnun	()
Turizm alanında faaliyet imkanına (işletme, yer) sahip bulunmamız	()	Memnun Değilim	()
Ailemin turizm bölgesinde yaşıyor olması	()	Hiç Memnun Değilim	()
Tercih puanımın turizm bölümüne yetmesi	()		

2. BÖLÜM: TURİZM MESLEĞİ ALGI ÖLÇEĞİ

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kısmen Katılmıyorum (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
--------------------------------	---------------------	----------------------------	--------------------	-------------------------------

Turizm mesleği için verilen aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi işaretleyiniz.

1	Üniversite düzeyinde turizm eğitimi almak, kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Turizmde çalışarak iyi para kazanılabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Turizmde çalışırken yeni insanlarla tanışmak keyifli bir deneyimdir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Turizmde iş imkanları tatmin edicidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Turizmde çalışmanın avantajları dezavantajlarından daha fazladır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Turizmde çalışmak için mesleki eğitim almak önemli bir gerekliliktir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Turizmde çalışmak güvenli bir gelecek sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Turizmde çalışmada cinsiyet ayrımı yoktur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Turizmle ilgili işler diğer işlere göre daha saygındır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Turizmde iş güvencesi vardır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Turizmde çalışmak eğlencelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Turizm mesleğinde sosyal güvence imkânları yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Turizm mesleğinde ücretler tatmin edicidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Turizm mesleği ilerleme fırsatları sunar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Turizm mesleği günümüzde geçerli bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Turizm, sosyal ilişkilerin yüksek olduğu bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Turizm, çalışma saatlerinin düzenli olduğu bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Turizm mesleğine yönelik yasal haklar yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Turizm mesleği için gerekli olan iş güvenliğinin sağlandığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Mezun olduktan sonra turizmde iş bulamama ihtimalinin bulunmadığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

3. BÖLÜM: TURİZM MESLEĞİ BEKLENTİ ÖLÇEĞİ

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kısmen Katılmıyorum (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
--------------------------------	---------------------	----------------------------	--------------------	-------------------------------

Beklentilerinize ilişkin aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi işaretleyiniz.

1	Mezun olduktan sonra turizmde çalışmayı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Turizmde uzun yıllar çalışabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Turizm sektöründe yönetici pozisyonuna kadar yükselmeyi hedefliyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Uzun dönemde turizmden iyi bir gelir elde edebilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Turizm sektöründe çalışabilmek için turizm alanından mezun olma şartı getirilmelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Turizm mesleğinde çalışırsam çevrem tarafından saygı göreceğimi düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Mezun olduktan sonra turizmde kendi işimi kurmayı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Turizm sektöründe çalıştığımda mutlu olacağıma inanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Gelecekte, turizm sektörünün seçtiğimden dolayı pişmanlık duymayacağımı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Turizm sektöründe çalışmanın keyifli olacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Turizm sektöründe kariyer yapmak bana çok şey kazandırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Turizmin yeteneklerimi geliştirme imkanı sağlayacağına inanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Turizmin yeni insanlarla tanışma fırsatı olacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Turizmde çalışmanın sıradanlıktan uzaklaşma fırsatı olacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Turizmde çalışmanın uluslararası istihdam fırsatı olabileceğini düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Turizmin kendime sürekli gelişme imkanı sağlayacağına inanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Turizm eğitimin akademik kariyer imkanı sağlayacağına inanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Turizmin fiziksel olarak aktif olmama destek olacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Turizmin yabancı dil öğrenmeye destek olacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Turizmin kişisel iletişim becerimi artıracığına inanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Anketimize katılımınızdan dolayı çok teşekkür ederiz.

Ek 2. Etik Kurulu Kararı

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
KARARLARI

TOPLANTI TARİHİ :29.03.2023
TOPLANTI NO : 2023/03

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar 13:

07/03/2023 tarihli Doç. Dr. Nurettin AYAZ'ın Etik Kurul form ve ekleri görüşüldü.

Karabük Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Nurettin AYAZ danışmanlığında yürütülen “**Turizm Eğitimi Öğrencilerinin Turizm Algısı ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma**” konulu çalışma kapsamında uygulanmak üzere ekte sunulan çalışmasının etik kurallara uygunluğu oy birliği ile kabul edilmiştir.

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. Elif ÇEPNİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek 3. Evren İçin Örneklem Büyüklüğü Tablosu

N	S	N	S	N	S
10	10	220	140	1.200	291
15	14	230	144	1.300	297
20	19	240	148	1.400	302
25	24	250	152	1.500	306
30	28	260	155	1.600	310
35	32	270	159	1.700	313
40	36	280	162	1.800	317
45	40	290	165	1.900	320
50	44	300	169	2.000	322
55	48	320	175	2.200	327
60	52	330	181	2.400	331
65	56	340	186	2.600	335
70	59	360	191	2.800	338
75	63	400	196	3.000	341
80	66	420	201	3.500	346
85	70	440	205	4.000	351
90	73	460	210	4.500	354
95	76	480	214	5.000	357
100	80	500	217	6.000	361
110	86	550	226	7.000	364
120	92	600	234	8.000	367
130	97	650	242	9.000	368
140	103	700	248	10.000	370
150	108	750	254	15.000	375
160	113	800	260	20.000	377
170	118	850	265	30.000	379
180	123	900	269	40.000	380
190	127	950	274	50.000	381
200	132	1.000	278	75.000	382
210	136	1.100	285	1000.000	384

ÖZGEÇMİŞ

Ferdi ÇUFALI, Zonguldaklı olup, İlk ve orta öğrenimini Gökçebey ilçesinde tamamladı. 2013 yılında Karabük Üniversitesi Safranbolu Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Lisans bölümünü kazandı ve öğrenimi boyunca Safranbolu'da Kardelen Konakları, Aygür Otel ve Hilton Otel'de turizm sektörü tecrübesi edindi. Aynı zamanda; Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet Ön Lisans, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Kamu Yönetimi Lisans ve İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü İşletme Yöneticiliği Tezsiz Yüksek Lisans bölümü mezunudur. Bir yandan, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyoloji Lisans, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Maliye Lisans, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Grafik Sanatlar Lisans, Ankara Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yönetim Bilişim Sistemleri Lisans ve Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisidir. 2016 yılından beri Karabük Türk Müziği Topluluğu Derneği Türk Sanat Müziği Korosu üyesidir. 2019 yılından bu yana ise Genç Kızılay Karabük gönüllüsüdür ve il başkanlığı sonrasında ise Genç Kızılay 2. Bölge Başkanı olarak gönüllülük faaliyetlerine devam etmektedir. Safranbolu Turizm Fakültesi Danışma Kurulu Mezun Öğrenci Temsilcisidir. Şu anda Şekerbank T.A.Ş.'de Operasyon İşlemleri Sorumlusu olarak çalışmaktadır.